

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

34e JAARGANG

WOENSDAG 14 SEPTEMBER 1949

No. 1688

COMMISSIE VAN REDACTIE:*Ch. Glasz; H. W. Lambers; J. Tinbergen;**F. de Vries.**Redacteur-Secretaris: C. van den Berg.**Plv. Redacteur-Secretaris: A. de Wit.***COMMISSIE VAN ADVIES VOOR BELGIË:***J. E. Mertens; R. Miry; J. van Tichelen; R. Vandeputte;**F. Versichelen.**Gegevens over adressen, abonnementen enz. op de laatste bladzijde van dit nummer.***INHOUD:**

	Blz.
De artikelen van deze week	727
Sommaire, summaries	727
De belastingstelsels van België, Nederland en Luxemburg door Prof. Dr P. J. A. Adriani	728
De Belgische vakbeweging en de bepaling der loonhoogte door R. Cointre	729
De houtvoorziening van Nederland en de mogelijkheid van houttoevoer uit Suriname door J. W. Gonggrijp	731
Amerika's scheepvaartpolitiek door C. Vermey	735
London Letter door Henry Hake	737
Bedrijfseconomische notities:	
Een stem uit het bedrijfsleven: het dollarexport-offensief door T. J. Twijnstra	738
Internationale notities:	
Zweden en de dollar	738
Tien geboden voor handelspolitici	738
Woningssituatie en bouwactiviteit in België	739
Boekaankondiging:	
Actuele belastingvraagstukken	739
Ontvangen boeken en brochures	740
Geld- en kapitaalmarkt	740
De Belgische geld- en kapitaalmarkt in Augustus 1949 door V. van Rompuy	740
Statistieken:	
Bankstaten	741
Maandcijfers van de grote banken in Nederland	743
Indexcijfers van groothandelsprijzen in Nederland	743
De kolonpositie van Nederland	743

DEZER DAGEN

gaat het voor degenen, die achter het nieuws aanlopen, om het vinden van synoniemen voor het woord afwachten. Misschien verhoogt dit de woordvaardigheid van een meer op snel reproduceren ingestelde groep. Het vergroot zeker

de waardering voor de schrijfkunst van journalisten, die in thans principieel rustig geachte tijden leefden, zoals de negentiende-eeuwers Heyermans Sr en van Nievelt.

Herinneringen bij gebrek aan vooruitzicht: het krijgt betekenis als men ziet dat van Nievelt — volgens een studie van Dr W. van Ravesteyn in het Rotterdams Jaarboekje 1948 — een exponent was van de bewondering voor Duitsland, die hier na 1870 in vele kringen ging leven.

„History is bunk”, heeft Ford gezegd; een grove kenschetsing, waartoe men een ogenblik zou overhellen, als een betrekkelijk zo kort tijdsverloop de gevoelens van vorige generaties onwezenlijk doet schijnen.

Toch dringt de historie zich op, juist voor Duitsland. De verkiezing van de eerste President van de nieuwe Staat West-Duitsland als openbare daad van een Duits parlement dringt tot parallellen op korte termijn. Heeft deze President niet ook zelf bij zijn eerste officiële toespraak op de noodzakelijke lessen der historie gewezen?

Heeft hij daaraan ook gedacht, toen hij sprak van de wenselijkheid van een zo snel mogelijke verwijdering van de bezettingstroepen? En welke reminiscenties zullen andere, minder beheerste, klanken uit de heropgerichte democratie bij hem wekken?

Kleurt de historie de stemming van afwachten reeds donker? Het hangt er van af, of men meent, dat de voedingswortels voor het heden zullen kunnen teruglopen tot aan het tijdperk, toen men op Duitslands culturele grootheid wilde bouwen, zoals van Nievelt en de zijnen.

Wat zal beklijven van de tweede grote gebeurtenis van deze week, de drievoudige monetaire bespreking te Washington? Schijnbaar is het afwachten gebroken: er is een communicé van tien punten; er zijn toespraken gehouden, zo mild, dat men alle Zephyr-minnende dichters zou willen aanhalen. Maar de, in het kookboek, geurigste soepjes zijn niet altijd de voedzaamste. Er zal meer vlees aan de botten moeten komen, voordat men geheel kan inzien, dat hier het volmaakte offer is gebracht, waardoor — in oud-Griekse trant — de verdrongen wereldhandel op aarde wil terugkeren.

Hier echter doen herinneringen de moed groeien. Keynes, in „The economic consequences of the peace”, moest na de vorige oorlog nog schrijven „The future life of Europe was not their concern; its means of livelihood was not their anxiety”. De periode, dat men volslagen blind kon blijven voor economische samenhangen is voorbij; zelfs die, waarbij men blind wil blijven. De groei gaat te langzaam, dan dat men voluit durft hopen: hij is te belangrijk dan dat men moedwillig mag kleineren.

Terughoudend, in dit geval zelfs van herinneringen, moet men ook blijven over het derde kernpunt, de Ronde Tafel Conferentie. Het stadium van in tien punten gecondenseerde communicé's is nog niet bereikt: „the rest is silence”. De achterhoede tot stilstaan gedwongen, totdat het hoofd van de stoet weer een bewegingskans biedt, kan zich herinneren, dat Socrates dit een ideale stand vond tot nadenken.

Groothandel

DEZE WEEK:

EXPORTBEVORDERING NAAR DE DOLLARGBIEDEN

★ Iedere week zeer veel nieuwe gevraagde offertes en aanbiedingen van binnen- en buitenland.
Plaats voor export een aanbieding in de rubriek
TRADE OPENINGS.

Abonnementsprijs f 15.— per jaar

KON. NED. BOEKDRUKKERIJ H. A. M. ROELANTS — SCHIEDAM

EERSTE NEDERLANDSCHE

Verzekering Mij. op het Leven en tegen Invaliditeit N.V.
Gevestigd te 's-Gravenhage

ADMINISTRATIEKANTOOR DORDRECHT - BELLEVUESTRAAT 2, TELEFOON 5346

Personeels-Pensioenverzekering

verschafft directe fiscale besparing — afschrijving van toekomstige lasten — blijvende sociale voldoening
Vraagt U eens welgedocumenteerd advies aan ons
BUREAU VOOR COLLECTIEVE CONTRACTEN

Nederlandsch Indische Handelsbank, N.V.

Amsterdam — Rotterdam — 's-Gravenhage

Alle Bank- en Effectenzaken

R. Mees & Zoonen

Anno 1720

Bankiers & Assurantie-Makelaars

Rotterdam

's-Gravenhage, Delft, Schiedam, Vlaardingen
Amsterdam (alleen Assurantie)

BELASTINGCONSULTATIE- BUREAU

A. L. F. Leverington

Alle belastingzaken

Medewerkers:

E. J. de Boer, Oud-Insp. d. Bel.
D. Sweepe, Oud-Ontv. der Bel.
N. A. Schol, Candidaat-Notaris.
Mr Dr Steinmetz, Bel. Jurist.

Adviseur voor Accountancy:
W. A. Breuning, Lid Nederl.
Broederschap v. Accountants.
1e Helmersstraat 95 — A'dam
Telefoon 85508.

Koninklijke
Nederlandsche
Boekdrukkerij
H. A. M. Roelants
Schiedam

C. MASTENBROEK

Ben. Molendijk 14 - Goudswaard

- **BEDRIJFSADMINISTRATIE**
- **BOEKHOUDINGEN**
- **BELASTINGZAKEN**

Verliesposten Voorkomend Systeem

bestaande uit 4 Diensten - **V.V.S.** -

Het V.V.S. is een onmisbaar hulpmiddel bij het gezondhouden van uitstaande credieten. Aanvaard als onderdeel der debiteuren-administratie, zal het van groote praktische waarde blijken te zijn.

Onze V.V.S.-brochure wordt op aanvraag kosteloos toegezonden
Van der Graaf & Co's bureaux voor den handel N.V.

Amstelstraat 14-18, Amsterdam-C. Telefoon 38631 (5 lijnen)

met papier geïsoleerde kabels
voor zwakstroom en sterkstroom

koperdraad en koperdraadkabel

kabelgarnituren, vulmassa en olie

NK&F

N.V. NEDERLANDSCHE KABELFABRIEK
DELFT

DE ARTIKELN VAN DEZE WEEK.

Prof. Dr P. J. A. ADRIANI, *De belastingstelsels van België, Nederland en Luxemburg.*

Het belastingstelsel van Nederland vertoont verwantschap met dat van Luxemburg. Met het Belgische, dat gelijkenis vertoont met het Franse belastingstelsel, is dit in veel mindere mate het geval. In België en Nederland verschenen dit jaar wetsontwerpen tot belastingherziening. Brengt de ontwikkeling van de stelsels in België, Nederland en Luxemburg deze nader tot elkaar? Om tot een beantwoording van deze vraag te komen worden de bestaande belastingstelsel in de drie landen nader bezien en wordt een overzicht gegeven van de hoofdtrekken dezer stelsels, welke als grondslag kan dienen voor de beantwoording van de vraag in volgende artikelen.

R. Cointre, *De Belgische vakbeweging en de bepaling der loonhoogte.*

Van 1944 tot 1947 stemde de vakbeweging in België er mede in, dat de lonen van overheidswege werden vastgesteld. Dit in het kader van de politiek tot prijsdaling, welke tevens de koopkracht van de lonen zou kunnen vergroten. Zij verlangde echter de vaststelling van een wettig minimumloon. Van 1947 af eiste de vakbeweging, aangezien het de Regering niet gelukte de prijzen nog verder te verlagen, een formele afschaffing van de loonstop en een vrije bepaling van de lonen door de betrokken partijen, in het raam van de paritaire commissies. De voorzichtige en realistische houding van de vakbeweging heeft in niet geringe mate bijgedragen tot het behoud van de sociale rust in België.

J. W. Gonggrijp, *De houtvoorziening van Nederland en de mogelijkheid van houttoevoer uit Suriname.*

De stijging van de rekening, die Nederland voor de houtinvoer moet betalen tot een bedrag van f 290 mln is aanleiding tot een analyse der officiële statistieken, waaruit de conclusie wordt getrokken, dat, mits het houtexploitatiebedrijf in Suriname efficiënt wordt gemoderniseerd, daar een goede en goedkope bron voor dit materiaal kan worden ontwikkeld. Nodig is dan tevens een drastische verlaging van de transportkosten, waarvoor naar het Amerikaanse bauxietbedrijf wordt verwezen.

C. Vermeij, *Amerika's scheepvaartpolitiek.*

Op 1 Juli jl. bestond de Amerikaanse koopvaardijvloot in particuliere eigendom in totaal uit 1.193 schepen met een draagvermogen van rond 14,1 miljoen tons. Bovendien voeren er op dit tijdstip 344 op „bareboat"-basis door particuliere rederijen van de Maritime Commission gehuurdeschepen. Desterk teruglopende kolenuitvoer naar Europa evenals de verminderde graantransporten maken het de Amerikaanse trampvaart steeds moeilijker de strijd vol te houden. Men verwacht, dat binnenkort de huur van 40 pCt van de Amerikaanse trampschepen — mede op grond van de hoge exploitatiekosten — niet zal worden gecontinueerd. Voor toekomstige Amerikaanse concurrentie in de algemene vrachtvaart behoeft niet te worden gevreesd. De Regering voelt er kennelijk niet voor ook de trampvaart onder Amerikaanse vlag te subsidiëren en zonder dat kan Amerika's koopvaardijvloot niet concurreren.

SOMMAIRE.

Prof. Dr P. J. A. Adriani, *Les systèmes fiscaux belges, néerlandais et luxembourgeois.*

L'auteur traite des principes généraux des systèmes fiscaux existant dans les trois pays, dans le but de savoir si l'évolution de ces systèmes tend à rapprocher les pays en cause.

R. Cointre, *Les syndicats belges et la fixation des salaires.*

De 1944 en 1947 les syndicats belges consentaient à ce que les salaires soient déterminés par l'Autorité publique. Depuis 1947 ils exigeaient que les salaires soient fixés librement par les deux parties intéressées. L'attitude des syndicats belges a largement contribué au maintien de la paix sociale.

J. W. Gonggrijp, *Le ravitaillement en bois des Pays-Bas et la possibilité d'importer du bois de la Guyane hollandaise.*

Une modernisation efficiente de l'industrie du bois en Guyane hollandaise pourrait contribuer favorablement au ravitaillement des Pays-Bas. Il faudrait en outre une forte diminution des frais de transport.

C. Vermeij, *La politique maritime des Etats-Unis.*

Les „trampers" américains rencontrent des difficultés toujours croissantes, pour tenir tête à la concurrence. Etant donné que le Gouvernement des Etats-Unis n'a pas l'intention d'accorder des subsides aux sociétés maritimes qui s'occupent du „tramp", il n'y a pas lieu de craindre la concurrence américaine dans ce secteur.

SUMMARIES.

Prof. Dr P. J. A. Adriani, *Systems of taxation in Belgium, the Netherlands and Luxemburg.*

This article outlines the main points of the existing systems of taxation in Belgium, the Netherlands and Luxemburg, in order to answer the question as to whether or not the developments in these systems tend to bring them more into line with each other.

R. Cointre, *The Belgian trade-unions and the fixation of wage-levels.*

During the period from 1944 to 1947 the trade-unions agreed to the wages being fixed by the authorities. Since 1947 they have demanded a free fixation of wages by the parties concerned. The attitude of the Belgian trade-unions has contributed greatly to maintaining social rest.

J. W. Gonggrijp, *The Netherlands wood position and possible supplies from Surinam.*

If the wood-industry in Surinam is efficiently modernized, this territory may be a good source of supply for the Netherlands. A drastic decrease in the cost of transport would be necessary, however.

C. Vermeij, *America's shipping policy.*

American tramp shipping is facing increasing difficulties. Apparently the United States Government is not inclined to subsidize tramp shipping and consequently American competition in this field need not be feared.

DE BELASTINGSTELSELS VAN BELGIË, NEDERLAND EN LUXEMBURG.

Er is aanleiding de belastingstelsels van de drie hierboven genoemde landen nader in studie te nemen. Dat is van belang, ook omdat deze stof vooral in België en Nederland in beweging is en de vraag zich dus opdringt, of die ontwikkeling een toenadering of een verwijdering medebrengt.

In België werd 8 Februari 1949 een ontwerp ingediend tot wijziging der inkomstenbelasting en 1 Juni 1949 verschenen in ons land de ontwerpen tot belastingherziening 1949. De voorgestelde wijzigingen dienen in onderling verband te worden gezien. Daarbij kan men zich echter niet losmaken van hetgeen in Frankrijk is geschied. Bij een decreet van 9 December 1948 zijn ingrijpende wijzigingen gebracht in de Franse inkomstenbelasting. Dit

decreet heeft bij wetten van 31 Juli 1949 zijn definitieve vorm gekregen. Of het Belgische ontwerp wet zal worden, weten we niet, doch in elk geval is het van belang als symptoom van de evolutie. Er is steeds een nauw verband geweest tussen het Franse en het Belgische stelsel, zodat het belangrijk is na te gaan, hoe de ontwikkeling is in onderling verband en hoe die staat tegenover die in ons land.

Wie zich wil verdiepen in de ontwikkeling, moet van het bestaande uitgaan. In mijn in 1948 verschenen boekje, „Vergelijking tussen de Belgische en Nederlandse belastingstelsels”, heb ik getracht een beschrijving te geven van de in die landen bestaande belastingwetten. Daarnaast verdient ook het Luxemburgse stelsel onze aandacht.

Nu is het niet mijn bedoeling in een herhaling te treden van wat in mijn boekje reeds werd medegedeeld met een aanvulling wat Luxemburg betreft¹⁾. Ik wil slechts trachten enige indruk te geven omtrent de druk der belastingen in de drie landen en daartoe iets mede te delen omtrent de tarieven. Tegelijkertijd hoop ik enige gegevens te verstreken, waarop kan worden voortgebouwd, indien in een volgend artikel een vergelijking zal worden gemaakt tussen de voorgenomen ontwikkeling in België en Nederland.

Om tot een overzicht te komen van de drie belastingstelsels geef ik hiernaast een opsomming van de in de betreffende landen geheven belastingen, volgens dezelfde methode gegroepeerd. Ik zal mij daarmee beperken tot de meest belangrijke belastingen en dezelfde indeling volgen als in mijn boekje²⁾.

Om een beeld te geven van de betekenis van deze acht groepen voor de totale belastingopbrengst geef ik hieronder de percentages volgens de laatste mij bekende gegevens. De tijdelijke belastingen laat ik daarbij (voorlopig) buiten beschouwing. Voor België neem ik de cijfers der begroting 1949 (ontleend aan Recueil Général de l'Enregistrement et du Notariat nr 18716³⁾), voor Nederland, die voor 1949 en voor Luxemburg de begrotingscijfers 1947 (Pasinomie 1946-1947, verschenen in 1948, blz. 405).

België.	Nederland	Luxemburg
I. Belastingen geheven van inkomsten, vermogen, opbrengsten en vermogensbestanddelen.		
1. inkomstenbelasting bestaande uit: grondbelasting mobiliënbelasting bedrijfsbelasting aanvullende personele belasting nationale crisisbelasting — — — — —	1. inkomstenbelasting met voorheffingen: loonbelasting dividendbelasting 2. grondbelasting 3. vermogensbelasting 4. vennootschapsbelasting 5. commissarissenbelasting 6. ondernemingsbelasting	1. inkomstenbelasting (omvat ook de belasting van vennootschappen e.d. en de aan de bron ingehouden loonbelasting) 2. grondbelasting (gemeentelijk) 3. vermogensbelasting — 5. belasting op tantièmes 6. bedrijfsbelasting (gemeentelijk)
II. Invoerrechten.		
douanerechten statistiekrecht	invoerrechten statistiekrecht	douanerechten
III. Accijnzen.		
verschillende accijnzen	idem	enkele accijnzen
IV. Registratierecht enz.		
registratierecht griffierechten hypotheekrechten	registratierechten —	registratierechten hypotheekrechten
V. Successierecht.		
recht van successie recht van overgang —	idem idem recht van schenking	idem idem —
VI. Zegel- en omzetbelasting.		
recht van zegel met zegel gelijkgestelde taxes	recht van zegel omzetbelasting	recht van zegel idem
VII. Wegenbelasting enz.		
motorrijtuigenbelasting	idem	idem
VIII. Andere belastingen.		
—	—	o.a. taxes sur les cabarets, les transports, les assurances. Taxe d'abonnement sur les titres de sociétés.

Groep	België	Nederland	Luxemburg
I	26 pCt	53 pCt	56 pCt
II	5 „	8 „	24 „
III	16 „	10 „	8 „
IV	3 „	1 „	3 „
V	2 „	2 „	1 „
VI	38 „	25 „	2 „
VII	1 „	1 „	2 „
VIII	9 „	—	4 „
	100 pCt	100 pCt	100 pCt

De Minister van Financiën heeft in bijlage IV van de Memorie van Antwoord op het Voorlopig Verslag over de Rijksbegroting 1949, VIIde hoofdstuk B - Financiën een vergelijkend overzicht gegeven van de vermoedelijke druk der belastingen in de drie landen voor het jaar 1948.

Groep	België	Nederland	Luxemburg
I directe belastingen	39,46 pCt	57,63 pCt	54,78 pCt
II verbruiksbelastingen	55,79 „	38,88 „	50,58 „
III registratie, successie enz.	4,75 „	3,49 „	4,64 „
	100 pCt	100 pCt	100 pCt

¹⁾ Omtrent de literatuur, verzamelingen van rechtspraak enz. over België en Nederland heb ik in m'n boekje de nodige gegevens verstrekt. Voor Luxemburg noem ik: Jean J. Lentz, Nos Impôts I (1944-1947), II La situation à fin 1947, Luxembourg Editions de l'imprimerie de la cour Joseph Belfort. Voorts: „Pasinomie Luxembourgeoise”. Recueil des Lois, Décrets, Arrêtés... publié par le Gouvernement sous la direction de M. Nicolas Kerschen.

²⁾ T.a.p. blz. 9.

³⁾ De begrotingscijfers 1949, zie Recueil 18766, geven een kleine verschuiving: groep VI wordt ca 32 pCt.

Het grote verschil tussen deze opstelling en de hierboven genoemde vloeit voort uit de omzetbelasting, die hierboven op de Belgische wijze werd gebracht onder groep VI: met zegel gelijk gestelde taxes.

Deze cijfers geven een indruk hoe de totale belastingopbrengst in de drie landen over de verschillende belastingsoorten is verdeeld, doch zij geven geen beeld van de belastingdruk. Daartoe moet men beginnen de tarieven naast elkaar te zetten. Maar dan is men er nog niet, want de basis voor een vergelijking ontbreekt. De belastingstelsels der drie landen lopen te veel uiteen en de grondslagen, waarover de belastingen worden geheven, zijn zó verschillend, dat men, door de tarieven te vergelijken, een onjuist inzicht zou krijgen.

Men neme slechts de inkomstenbelasting ter hand. Nederland betreft daarin de natuurlijke personen, die daar wonen voor hun *gehele* inkomsten. Zo geschiedt het ook in Luxemburg. Op het cardinale punt, nl. woonplaats, bestaat verschil. Nederland beoordeelt naar de omstandigheden of er een woonplaats is en belast slechts voor een evenredig deel (belastingtijdvak) als iemand een gedeelte van het jaar in Nederland heeft gewoond; Luxemburg neemt een woonplaats aan, indien iemand meer dan zes maanden verblijf heeft gehouden in Luxemburg. Over het algemeen is er overeenkomst tussen de Nederlandse en de Luxemburgse inkomstenbelasting. Zo worden in beide de speculatiewinsten belast en gelden overeenkomstige bepalingen omtrent het begrip speculatie. De Duitse afkomst van beide wetten is onmiskenbaar.

De overeenkomst gaat verder. Beide landen hebben buiten het stelsel der inkomstenbelasting een vennootschapsbelasting (*impôt sur le revenu des collectivités*), steunend op de Duitse gedachte, dat de N.V. enz., fiscaal op overeenkomstige wijze moet worden belast als de natuurlijke persoon. Ook de speciale belasting op de tantièmes komt ons bekend voor; wij denken aan onze commissarissenbelasting. En tenslotte: de grondbelasting staat in Nederland buiten de inkomstenbelasting. Zo ook in Luxemburg, waar — evenals in Duitsland — de grondbelasting gemeentelijke belasting is. In één adem wordt in Duitsland naast de „Grundsteuer”, de „Gewerbesteuer”, de bedrijfsbelasting genoemd. Ook in Luxemburg treft men die aan, na verwant aan onze ondernemingsbelasting. Als men nu nog bedenkt, dat naast de inkomstenbelasting in Nederland de vermogensbelasting staat, en dat men die in Luxemburg ook heeft, dan blijkt de grote verwantschap tussen Nederland en Luxemburg, wat dit deel van het belastingrecht aangaat.

Hoe geheel anders is het Belgische stelsel. Nadert het Nederlands-Luxemburgse het Duitse, het Belgische vertoont gelijkenis met het Franse. Het zwaartepunt van de Belgische inkomstenbelasting ligt in de afzonderlijke belasting van de opbrengsten, voortgevoeld uit: a. onroerend goed, b. roerend kapitaal en c. bedrijf. Elke dezer drie belastingen: grondbelasting, mobiliënbelasting en bedrijfsbelasting heeft een eigen techniek en eigen tarieven. Als nevenbelasting bestaat daarnaast een belasting van het gehele inkomen, de aanvullende personele belasting. Gevolg van het in België geldend systeem is, dat de grondbelasting niet als in Nederland en Luxemburg naast de inkomstenbelasting staat, doch dat zij er een onderdeel van vormt. Hetzelfde geldt voor de vennootschapsbelasting. Immers door de bedrijfsbelasting worden in België alle daar gemaakte bedrijfswinsten belast, zowel die van een particulier bedrijf, als die van een vennootschap onder firma of een naamloze vennootschap. En tengevolge van de differentiatie in de tarieven der drie „cedulaire” belastingen, bestaat daar geen behoefte aan een vermogensbelasting.

Het heffen van een „synthetische” inkomstenbelasting, zoals in Nederland en Luxemburg, leidt dus voor een belangrijk deel van het belastingrecht tot een andere

opbouw van het belastingstelsel dan bij een „analytische” inkomstenbelasting als de Belgische.

Het betreft hier, naar mij wil voorkomen, niet uitsluitend een vraag van techniek. Het verschil ligt m.i. dieper. Men kan het zó zien: is het zwaartepunt der belastingheffing gelegd op de opbrengsten, die ontstaan binnen de grenzen van het belastingheffende land, of op de opbrengsten welke vloeien naar het land, waar de rechtgebende op die opbrengsten woont? Wordt van de koopkracht, die in een land ontstaat, in dat land door belastingheffing een deel onttrokken, of heeft het land, waarheen die koopkracht vloeit, daarop zijn voornaamste belasting gelegd?

De synthetische inkomstenbelasting van Nederland en Luxemburg doet het laatste; de Belgische het eerste; de synthetische aanvullende personele belasting is als bijkomstige belasting beschouwd.

Uit het bovenstaande blijkt wel, dat het uiterst moeilijk is een beeld te geven van de belastingdruk in de drie landen. Men zou een groot aantal gevallen moeten uitwerken en dan is men er nog niet, omdat de grondslagen, waarover de belasting wordt berekend, op geheel verschillende wijze worden vastgesteld.

Een poging om in een vergelijkende staat een overzicht te geven van de tarieven, heb ik opgegeven, omdat het resultaat geheel onoverzichtelijk was. Ik zal dus volstaan met enkele mededelingen omtrent hoofdzaken, waarbij ik voor Luxemburg moet erkennen, dat het me niet is gelukt alle recente tarieven te verzamelen.

I. Inkomen, vermogen, opbrengsten, en vermogensbestanddelen.

a. Gehele inkomen:

België: 4-20 pCt;
Nederland: Groep I bij f 133.000 ca 71 pCt.

b. Grondbelasting:

België: 6 pCt van de belastbare opbrengst, die periodiek wordt herzien; 2-15 pCt nationale crisisbelasting van het gemiddeld netto-inkomen (+ opcenten);
Nederland: ongebouwd 6 pCt, gebouwd 4,87 pCt van de belastbare opbrengst, die niet wordt herzien (+ opcenten);
Luxemburg: tarief vastgesteld door de gemeenten. Grondslag 10 p.m. van de waarde.

c. Opbrengst roerend kapitaal:

België: verschillende percentages, o.a. aandelen 30 pCt, obligatiën 11 à 18 pCt, enz.

d. Opbrengst van arbeid en bedrijf:

België: voor frs 150.000, belasting frs 8.500, over het meerdere 9 pCt;
Luxemburg: Groep I bij dagsalaris boven frs 1.200, 28½ pCt.

IV. Registratierecht: overdracht vast goed.

België: 11 pCt.
Nederland: 5 pCt.

V. Successierecht:

België: Groep I 1,25 à 14 pCt;
VI 16 à 60 pCt;
Nederland: „ I 3 à 17 pCt;
„ VI 36 à 54 pCt.

VI. Omzetbelasting:

België: 4½ pCt (leveringen aan particulieren vrij);
Nederland: 3 pCt, groothandel ½ pCt;
Luxemburg: 2 pCt, groothandel ½ pCt.

Met deze globale cijfers meen ik te kunnen volstaan als grondslag voor de in komende nummers volgende beschouwingen over de in de aanvang van dit artikel genoemde ontwikkeling.

Amsterdam.

P. J. A. ADRIANI.

DE BELGISCHE VAKBEWEGING EN DE BEPALING DER LOONHOOGTE.

Sinds de bevrijding van het grondgebied heeft de Belgische vakbeweging zich steeds bijzonder bekommerd over de te voeren prijs- en loonpolitiek.

Onze bedoeling is, in het kader van dit artikel te onderzoeken, welke houding de Belgische vakbeweging meer

speciaal heeft ingenomen inzake de bepaling van de loonhoogte.

Tijdens de bezetting waren de lonen in België op bevel der bezettende macht quasi onveranderd gebleven, een lichte verhoging in 1940 dan daargelaten. Werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers hadden echter talrijke clandestiene besprekingen gevoerd betreffende de naarlogse economische en sociale politiek, besprekingen, die tenslotte zijn uitgelopen op het zgn. „Ontwerp van Overeenkomst tot Sociale Solidariteit”. In dit ontwerp wordt er op gewezen, dat na de bevrijding van het land een wedloop tussen prijzen en lonen moet worden vermeden. Wel werd daarin toegegeven, dat een algemene loonswederaanpassing absoluut noodzakelijk was om aan de arbeidersklasse een koopkracht te geven, die voldoende was om de behoeften te dekken, waaraan kon worden voldaan, rekening houdend met de op de markt komende goederen. Deze loonsaanpassingen moesten toelaten de ongelijkheid tussen prijzen en lonen althans in een zekere mate te verminderen.

Het zijn deze principes, die de politiek der vakbeweging op het stuk der lonen, grosso modo van 1944 tot 1947, hebben geïnspireerd.

Haar leiders zullen de arbeiders ervan weten te overtuigen, dat de koopkracht van het loon niet door een voortdurende stijging der lonen kon worden verstevigd, maar enkel door een verlaging der prijzen. Zwaartepunt van deze politiek was dan ook in een prijsdalingscampagne gelegen. Wat de hoogte der lonen betreft, aanvaardde de vakbeweging, dat zij, althans voorlopig, van overheidswege, en wel door middel van de Nationale Arbeidsconferenties, zouden worden bepaald, in tegenstelling met de vooroorlogse gewoonten toen de lonen vrij werden vastgesteld in de paritaire commissies. Een nieuwe eis van de vakbeweging in deze periode is, de vaststelling van een wettelijk minimumloon, waardoor aan de arbeiders een levensstandaard zou worden verzekerd, die in verhouding zou zijn met de vooruitgang en de eisen der moderne beschaving.

Het is in deze geest, dat op de eerste arbeidsconferentie van 16 September 1944 en op de tweede van 30 Juli 1945 respectievelijk een algemene loonsverhoging van 60 pCt en van 20 pCt op de conventionele lonen van 10 Mei 1940 werd bekomen (respectievelijk door de besluitwetten van 14 April 1945 en 14 September 1945 bekrachtigd), terwijl tevens een wettelijk minimumloon voor de vrouwen, ongeschoolde en geschoolde arbeiders werd ingevoerd. De Regering ging echter verder: op de conferentie van 30 Juli 1945 bepaalde zij, dat de lonen in geen geval het indexcijfer 200 in verhouding tot 10 Mei 1940 mochten overschrijden. De paritaire commissies mochten alleen afwijkingen toestaan; zo de nieuwe lonen dit indexcijfer niet met 5 pCt overtroffen. In de andere gevallen was de toestemming van de Minister vereist. Een algemene loonsverhoging werd, ondanks het aandringen van de arbeidersvertegenwoordigers, op de latere arbeidsconferenties niet meer toegestaan.

Integendeel. Op 14 Mei 1946 werd door de Regering de loonstop nog verstrakt. De op die dag uitgevaardigde besluitwet bepaalt, dat de lonen en wedden, toegepast op 15 April 1946, binnen de perken van de besluitwet van 14 September 1945, niet mochten worden verhoogd. Dit verbod sloeg ook op alle premies, gratificaties of andere voordelen. Het was echter niet van toepassing op de periodieke verhogingen, die voortspruiten uit een vaste gewoonte of een in de onderneming van kracht zijnde loonschaal en evenmin op de verhogingen krachtens een wet toegestaan, voor zover de goedkeuring van de Minister van Arbeid daarvoor werd bekomen. Alleen mochten de paritaire commissies zekere verworven rechten regulariseren, bijvoorbeeld inzake de werkgevers, die, in strijd met de vorige besluiten, toch loonsverhogingen hadden toegestaan.

Met deze loonstop werd door de vakbondleiders enkel ingestemd op voorwaarde, dat de Regering een energieke actie op het gebied der prijzen zou voeren, o.a. mits belofte van prijsdaling, van deelneming der arbeiders aan de prijscontrole en de controle der kostprijzen van de onderneming. De vakbeweging verklaarde, dat zij met een politiek tot vaststelling der lonen door regeringsreglementering alleen accoord ging zo eenzelfde dirigisme werd toegepast ten opzichte der prijzen. Anderzijds poogde zij in de volgende maanden indirect het arbeidersinkomen te doen verhogen door de verhoging der gezinsvergoedingen, de betaling der wettelijke feestdagen, het invoeren van het dubbel betaald verlof.

Alras bleek echter, dat van een adequate regeringspolitiek inzake prijsstop weinig te verwachten viel.

Van 1947 af gaan dan ook in de vakbewegingskringen meer en meer stemmen op om de vaststelling der lonen weer vrij in de paritaire commissies te laten beslissen.

In zijn verslag voor het Congres van het Algemeen Belgisch Vakverbond, in Mei 1947, verklaarde de heer Finet, Secretaris-Generaal van deze organisatie, o.a.: „Wij geloven niet meer in de doelmatigheid van een politiek van prijsdaling, teneinde de lonen hun vroegere waarde terug te geven. Wij geloven niet, dat een actie met het oog op de prijsdaling van een groot aantal producten nog concrete resultaten zou kunnen opleveren.

Wij geloven, dat het ogenblik gekomen is om het nog bestaande verschil tussen prijzen en lonen te dekken door een verhoging van deze laatste. Deze revalorisatie der lonen moet worden verkregen door de werking der instellingen, die als opdracht hebben de gemeenschappelijke werkvoorwaarden vast te stellen, het is te zeggen de paritaire commissies”.

Het was trouwens niet enkel de evolutie der prijspolitiek, die de vakbeweging weinig genegen was; ook de wijze, waarop de Regering de loonstop had toegepast, wekte algemene ontevredenheid in de arbeiderskringen.

Terwijl in Augustus 1946 reeds een afwijking van de hogervermelde besluitwet van 14 Mei 1946 was toegestaan geworden, in die zin dat de aanpassingen van lagere lonen van 9, 12 en 15 frs voor vrouwen, ongeschoolde en geschoolde arbeiders mogelijk was geworden op advies van de bevoegde paritaire commissie en van de Algemene Paritaire Raad en mits goedkeuring van de Minister, werd op 8 Januari 1947 door de Minister van Arbeid, zonder raadpleging der betrokken werknemersorganisaties, de integrale loonstop weer ingevoerd.

De ontevredenheid, die deze maatregel in de vakbewegingskringen verwekte, was er oorzaak van dat, na de zevende Conferentie van de Arbeid (16-17 Juni 1947), de loonstop weer soepeler werd gemaakt, zodanig dat de lonen en wedden, die sinds 14 April 1946 onveranderd waren gebleven, ingevolge het Regentsbesluit van 16 Juni 1947 weer mochten worden aangepast en dat door een gepaste procedure sommige werkelijke onregelmatigheden mochten worden verholpen. Een laatste maal zou een arbeidsconferentie een beslissing treffen inzake lonen op 30 Maart 1948, toen het minimumloon voor de ongeschoolde arbeider, dat sinds Augustus 1946 12 frs bedroeg, op 13,50 frs mocht worden gebracht in de bedrijven en ondernemingen, waar de lonen van de ongeschoolde arbeiders nog lager dan dit bedrag waren.

De aanpassingen van lonen, die op dit minimum gesteund waren, zouden in overweging mogen worden genomen. De eventuele aanpassing van deze lage lonen zou echter geen aanleiding mogen zijn voor een algemene loonsverhoging. De resolutie, die op die conferentie werd aangenomen, bepaalde verder: „De Regering is daarenboven de mening toegedaan, dat het gepast is alle nodige krachtsinspanningen voort te zetten, om zo spoedig mogelijk tot het regime van de collectieve overeenkomsten tussen werkgevers en werknemers terug te keren”, m.a.w.: hoewel de wetgeving op de loonstop wettelijk nog behou-

den bleef, scheen het alle partijen wenselijk zoveel mogelijk naar het vooroorlogse stelsel, d.i. collectieve overeenkomsten af te sluiten in het raam der paritaire commissies, terug te keren.

In een memorandum, dat afgevaardigden van het Algemeen Belgisch Vakverbond aan de Eerste Minister Spaak in December 11. overhandigden, wordt de houding van deze vakvereniging op het stuk der lonen als volgt bepaald: afsluiten van algemene accoorden per nijverheid, welke ertoe strekken de lonen aan de schommelingen van het indexcijfer der prijzen te koppelen. Zo het indexcijfer stijgt, moeten de lonen worden verhoogd. In geval van daling van het indexcijfer zou geen enkel loon en voornamelijk dat der geschoolde arbeiders, technici en bedienden mogen worden verminderd, tenzij er zou worden aangetoond, dat het loon hetzelfde peil bereikt als dat der indexcijfers der prijzen. Aangezien tal van lonen nog beneden het peil der kleinhandelsprijzen en der normale minima liggen, zouden de lonen per nijverheidstak of zelfs per bedrijfspategorie moeten worden aangepast. Van enkele zijden is weliswaar de wens opgegaan, dat de lonen zouden worden gekoppeld aan een indexcijfer der levensduurte. Vooralnog is een dergelijk indexcijfer echter niet voorhanden en het zal nog geruime tijd duren eer er van een publicatie sprake zal kunnen zijn.

De accoorden, die in dit verband in sommige paritaire commissies werden bereikt, of de besprekingen, die dienangaande aan de gang zijn, gewagen enkel van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen. Deze accoorden verschillen daarenboven zeer wat de practische bepalingen betreft. Zo wordt in een collectieve overeenkomst voor de tramwaymen (December 1948), die echter slechts onder voorbehoud door de werkgevers werd aanvaard, bepaald, dat de lonen met 5 pCt zullen worden verhoogd, indien het indexcijfer der kleinhandelsprijzen 410 bereikt, en zij met 5 pCt zullen dalen, wanneer dit indexcijfer onder 350 daalt.

Zeer gedetailleerd daarentegen is de overeenkomst in de metaalindustrie afgesloten; deze bepaalt, dat een verhoging of verlaging der lonen eventueel ieder kwartaal zou geschieden. Het basis-indexcijfer werd in deze industrie op 390 vastgesteld. Ieder kwartaal zal nu het rekenkundig gemiddelde van de indexcijfers der laatste drie maanden worden berekend. Stijgt dit indexcijfer met 2,5 pCt, dan worden ook de lonen met 2,5 pCt verhoogd; daalt het indexcijfer met 2,5 pCt, dan worden de lonen met 2,5 pCt verlaagd, met dien verstande, dat de eerste vermindering der lonen van 2,5 pCt niet zal worden toegepast, wat ook het peil is, dat tevoren door het rekenkundig gemiddelde der indexcijfers der laatste drie maanden werd bereikt. Bij elke wijziging der lonen wordt dan opnieuw van een nieuw basis-indexcijfer vertrokken¹⁾.

Vermelden wij tenslotte nog, dat op aandringen der vakbeweging op 30 Maart 1948 werd overgegaan tot de oprichting van een „driedelige commissie voor het onderzoek der lonen”, waarin vertegenwoordigers der Regering, der werkgevers en werknemers zetelen. Deze commissie kreeg tot opdracht: 1. de juiste toestand van de prijzen en lonen vast te stellen door een tegenstrijdig onderzoek van de door de Regering, de werkgeversorganisaties en de vakbonden verstrekte cijfers; 2. de vergelijking te maken tussen de levensstandaard en de werkelijke koopkracht der lonen tijdens de periode 1936-1938 en tijdens de huidige periode; 3. de mogelijkheid te onderzoeken om de wijzigingen van het bedrag der bezoldigingen te steunen op de schommelingen van een indexcijfer van de levensduurte. Definitieve resultaten heeft deze commissie inmiddels nog steeds niet bereikt.

Ingevolge het bovenstaande mogen wij de positie der

¹⁾ Zie voor meer gegevens over alle bestaande of ontworpen conventies, het zeer gedetailleerd artikel van J. Leclercq: „De binding der lonen aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen”, in „Problemen” van Juni 1949.

vakbeweging inzake bepaling der loonhoogte dan ook aldus resumeren:

1. Van 1944 tot 1947 stemt de vakbeweging in met een vaststelling der lonen van overheidswege, parallel lopend met een energieke regeringspolitiek voor prijsdaling, om aldus de koopkracht der lonen te verstevigen en te herstellen. Zij eist echter alleszins de vaststelling van een wettig minimumloon. Zij verklaart zich niet accoord met de integrale loonstop door de Regering ingevoerd, en poogt deze enerzijds steeds soepeler te maken en anderzijds door indirecte middelen te omzeilen.

2. Van 1947 af eist zij, gezien het de Regering niet meer gelukte de prijzen nog meer naar beneden te drukken, een formele afschaffing van de loonstop en een vrije bepaling der lonen door de betrokken partijen in het raam der paritaire commissies.

Door deze voorzichtige en tevens zeer realistische houding heeft de Belgische vakbeweging in niet geringe mate weten bij te dragen tot het behoud van de sociale rust en tot het spoedig herstel van 's lands economie.

Brussel.

R. COINTRE.

DE HOUTVOORZIENING VAN NEDERLAND EN DE MOGELIJKHEID VAN HOUTTOEVOER UIT SURINAME.

De totale omvang van de Nederlandse houtinvoer.

Een overzicht van de houtinvoer van Nederland in de jaren 1946 en 1947, vergeleken met die in de jaren 1937 t/m 1939, werd reeds eerder gegeven¹⁾. Daarvoor was het nodig de specificaties van de Nederlandse handelsstatistiek

TABEL I. *Houtinvoer in Nederland in 1948*¹⁾.

Hout, behalve mijnhout en papierhout; houtwaren, w.o. meubelen. (Statistieknummer 125).

Volgnummer	Land van herkomst	Totaal gewicht in tonnen	Waarde in f 1.000	Invoerwaarde per ton
1.	Duitsland	327.969	25.265	f 77
2.	Zweden	255.062	54.298	„ 212
3.	Finland	153.872	40.823	„ 266
4.	Tsjechoslowakije	120.777	27.264	„ 226
5.	Joegoslavië	108.344	30.061	„ 277
6.	V. St. v. N. Amerika	67.318	12.076	„ 178
7.	Frankrijk	49.105	7.156	„ 146
8.	Tropisch Afrika	41.073	8.483	„ 206
9.	Canada	37.720	9.578	„ 254
10.	België-Luxemburg	29.774	7.015	„ 235
11.	Suriname	25.715	3.646	„ 141
12.	Sovjet Unie	25.584	5.728	„ 224
13.	Oostenrijk	21.742	6.520	„ 300
14.	Brazilië	13.173	2.810	„ 214
15.	Indonesië	8.131	2.314	„ 284
16.	Noorwegen	8.063	1.230	„ 152
17.	Polen	7.154	2.013	„ 281
18.	Thailand	6.451	2.311	„ 358
19.	Spanje	5.160	1.129	„ 218
20.	Portugal	4.571	935	„ 204
21.	Chili	4.311	637	„ 148
22.	Hongarije	2.917	1.269	„ 435
	Andere herkomst	6.402	3.743	„ 583

Totaal hout, volgens statistieknummer 125	1.330.388 t	256.309	f 193
Mijnhout ²⁾ (statistieknummer 382.000)	248.308 m ³	11.423	f 46 per m ³
Papierhout ³⁾ (statistieknummer 382.001)	526.571 stapel-	24.065	f 45,5 per stapel-
	meter		meter

Totaal generaal: hout, incl. mijnhout en papierhout f 291.797.000

¹⁾ Ontleend aan de Nederlandse handelsstatistiek.

²⁾ Van het mijnhout kwam 25,6 pCt. van de massa uit België-Luxemburg; 30,6 pCt uit Duitsland; 19,1 pCt uit Finland; 13,4 pCt uit Zweden en 0,3 pCt uit zee.

³⁾ Van het papierhout kwam 36 pCt van de massa uit Canada; 8 pCt uit Newfoundland; 26 pCt uit Joegoslavië; 23 pCt uit Finland; 3 pCt uit Duitsland en 4 pCt uit België-Luxemburg.

⁴⁾ Zie: „De Nederlandse invoer van hout uit Suriname” in „E.-S.B.” van 12 Mei 1948; tabel 2 en 3.

in de beide tijdvakken met elkaar in overeenstemming te brengen. Deze specificatie is in 1948 wederom gewijzigd en voor een voortzetting van de vergelijking zou, strikt genomen, wederom eerst een omwerking der statistieken dienen plaats te vinden om te komen tot een gelijkvormige basis, die onderlinge vergelijking toelaat. In het hier volgende is dit nagelaten, omdat de wijzigingen niet van die aard zijn, dat zij tot zo grote fouten kunnen leiden, dat de gevolgtrekkingen op losse schroeven komen te staan.

De rekening, die Nederland voor de houtinvoer in 1948 te betalen had, bedroeg omstreeks f 290 mln (zie tabel I blz. 731). De toevoeging aan de categorie „hout” van „houtwaren, w.o. meubelen” zou enige stijging van de vooroorlogse bedragen, ook bij gelijkblijvende prijs, doen verwachten. Doch niet een sprong van f 65 à 80 mln in 1937-1939 op f 290 mln in 1948. De reden van deze stijging is, dat het hout enige malen duurder is geworden.

De kostprijs per eenheid.

Gaat men na op hoeveel per 1.000 kg gewicht het product aan Nederland komt te staan, dan constateert men een grote variatie. Het goedkoopste productieland is Duitsland. Ongetwijfeld omdat het hier thans betreft ruw hout, dat voor een belangrijk deel door Nederlandse arbeidskrachten uit de bossen wordt weggehaald, ter gedeeltelijke goedmaking van Duitse roof en verkwisting van onze bossen tijdens de bezetting 1940-1945. Het is duidelijk, dat deze productiebron niet duurzaam zal zijn. Het in kostprijs per ton daarop volgende land was in 1948 Suriname. De Sovjet Unie leverde in 1948 ongeveer een even groot gewicht aan hout als Suriname, terwijl het Russische hout per gewichtseenheid belangrijk duurder was. Van de f 5.728.000, die in 1948 op rekening van het Russische hout kwam, werd f 5.656.000 besteed voor 49.126 m³ enkel overlangs gezaagd grenen, vuren en den-nen. Een specificatie van de Surinaamse houtinvoer volgens de Nederlandse handelsstatistiek geeft het volgende resultaat.

TABEL II.

Houtinvoer in Nederland uit Suriname in 1948.

Rondhout	13.049 m ³	f 1.544.000
Vierkant behakt hout	5.197 m ³	„ 826.000
Dwarsliggers ¹⁾	7.808 m ³	„ 1.166.000
Cederhout	46 m ³	„ 9.000
Overlangs gezaagd hout	357 m ³	„ 73.000
Totaal	26.457 m ³	f 3.618.000

¹⁾ Berekend op 10 dwarsliggers per m³.

De totale waarde klopt om niet ontdekte redenen niet geheel met de in tabel I voor Suriname vermelde som. Men ziet overigens, dat voor het Surinaamse hout het verschepingsgewicht omstreeks 1.000 kg per m³ is, terwijl het Russische hout omstreeks 500 kg per m³ weegt. Dit komt niet alleen omdat het soortelijk gewicht van de Russische naaldhoutsoorten lager is, vooral veel lager dan dat van de zware Surinaamse houtsoorten, maar ook omdat het naaldhout veel droger wordt verzonden. Bij het ruwe hout, zoals het uit Suriname komt, verschepert men een belangrijk gewicht aan water. Het verschepings-

gewicht van gezaagd of tot triplex versneden, en gedroogd verschepert, materiaal van lichte Surinaamse houtsoorten (zoals baboen, possentrie, mierenhout, soemaroepa, bospapaja) zal niet zo zeer verschillen van het verschepingsgewicht van het Noordeporese naaldhout.

De overbrengingskosten Suriname-Nederland zijn veel te hoog.

Door deling van de geldbedragen door het aantal kubieke meters krijgt men de kosten van het hout bij aankomst in Nederland in Ned. crt. Op dezelfde wijze krijgt men uit de Surinaamse handelsstatistiek de kosten van het hout in Sur. crt bij verscheping uit Suriname (zie tabel III).

Herleidt men tegen de koers voor de Surinaamse gulden van f 1,40 Ned. crt de gemiddelde waarden der verschillende sortimenten tot Ned. crt en trekt men deze bedragen af van de waarden volgens de statistiek bij invoer in Nederland, dan moet men aldus een benadering krijgen van de kosten van overbrenging van Suriname naar Nederland.

TABEL IV.

Overbrengingskosten Suriname-Nederland.

	Kosten van het Surinaamse hout bij aankomst in Nederland in 1948 per m ³	Waarde van het hout bij afscheep in Suriname in 1948 in Ned. crt per m ³	Overbrengingskosten Suriname-Nederland in 1948 in Ned. crt per m ³
Rondhout	f 119	f 28	f 91
Vierkant hout ..	„ 159	„ 71	„ 88
Planken, richels enz.	„ 204	„ 135	„ 69
Dwarsliggers	„ 149	„ 71	„ 78

Het blijft een enigszins hachelijke zaak om op deze wijze de kosten van een product als hout te ontleden ²⁾. Bij eenzelfde partij, of bij éézelfde blok hout, kan wat men door verkoper, scheepvaartondernemer, ontvanger, eventueel nog andere instanties, als inhoud en/of gewicht vindt aangenomen, soms tientallen percenten variëren. Een goed inzicht is feitelijk alleen te verkrijgen door volledige kennisneming van alle documenten betreffende de verscheping en verkoop, door beoordeling van de partijen en door kritische beschouwing van de bij de verwerking en de verhandeling opgedane ervaring. Dit alles zou niet alleen zeer tijdrovend zijn, maar, naar de ervaring leert, ook bezwaren ondervinden bij belanghebbenden.

Het houtbedrijf in Suriname werkt te primitief en te duur.

Bij navraag in Paramaribo kan men gewaar worden, dat

²⁾ *Bosbouwkundige studien in Suriname*, door J. W. Gonggrijp en Dr D. Burger Hzn. (H. Veenman & Zonen, Wageningen 1948), gebaseerd op een studiereis naar Suriname van October 1946 tot Maart 1947, geeft (blz. 146 en 149) voor 1947 een vrachtprijs Suriname-Nederland van circa f 91 Ned. crt per 1.000 kg, of, de m³ op 800 kg stellend, circa f 73 per m³ hout. Bijlage XV van het rapport van Ir M. A. F. Dijkmans: „Over de aflevering van het Surinaamse bos”, gebaseerd op een verblijf in Suriname van November 1948 tot Maart 1949, vermeldt de zeevrachten Paramaribo-Amsterdam volgens een tarief ingaande 13 December 1948 volgens drie grondslagen, van 150 shilling, 160 shilling en 102½ shilling per 1.000 kg. Men komt dan, rekening houdend met het soortelijk gewicht der houtsoorten, op een vrachtprijs van f 48 tot f 111 Ned. crt. per m³.

TABEL III.

Houtuitvoer van Suriname naar Nederland.

(Volgens de Surinaamse handelsstatistiek)

	1946			1947			1948		
	massa in m ³	waarde in Sur. guldens	waarde per m ³ in Sur. crt	massa in m ³	waarde in Sur. guldens	waarde per m ³ in Sur. crt	massa in m ³	waarde in Sur. guldens	waarde per m ³ in Sur. crt
Rondhout	20.763	379.499	18	49.884	898.295	18	9.975	203.047	20
Vierkant hout	4.818	180.614	37	16.196	543.656	34	5.820	297.705	51
Planken, richels enz.	235	24.523	104	310	21.998	71	1.158	111.609	97
Dwarsliggers	1.850	112.245	61	6.369	382.886	60	6.357	326.337	51
Triplex	—	—	—	—	—	—	10,5	7.522	720
Totaal hout (zonder letterh.)	27.666	696.381	—	72.759	1.846.835	—	23.320	946.220	—
Letterhout	365 kg	270	—	3.566 kg	2.343	—	3.436kg	2.094	—

het als exportprijs voor rondhout berekende bedrag van f 18 tot f 20 Sur. crt per m³ (zie tabel III) ongeveer klopt met de werkelijkheid. Als rondhout komt thans voornamelijk in aanmerking *baboen*. In veel mindere mate, tot dusverre, *possum* of *possentrie*. Berekend uit een opgave van 's Lands Bosbeheer in Suriname was van de massa in 1948 naar Nederland uitgevoerd hout: 43,2 pCt *baboen*; 23,0 pCt *matakki* (voornamelijk dwarsliggers); 10,7 pCt *basralocus* (voornamelijk vierkant bekapt hout, o.a. voor waterstaatswerken); 3,8 pCt *krappa*; 3,4 pCt *possum*; 3,4 pCt *kopie*; 2,7 pCt *mora*; 1,8 pCt *gronfoeloe*; 1,6 pCt *wane*; 1,2 pCt *ceder*; 1,1 pCt *rode en zwarte kabbes*; 0,8 pCt *groen hout*; 0,6 pCt *locus* en 2,7 pCt andere houtsoorten. Van de houtuitvoer ging 78,2 pCt van de massa en 85,1 pCt van de waarde naar Nederland. Het vierkant bekapt hout wordt door de zaagmolens te Paramaribo van de Bosnegers gekocht voor prijzen van omstreeks f 14 tot f 22 Sur. crt per m³. De exportwaarde van het vierkant bekapt hout is veel hoger. Dit is begrijpelijk omdat alleen uitgezochte balken en uitgezocht vierkant bekapt paalhout voor export in aanmerking komen. Voor het gewone „molenhout” hoort men in Paramaribo wel opgeven een zaagrendement van 40 pCt. Terwijl Europese en Amerikaanse zagerijen veelal rekenen met een zaagrendement van omstreeks 60 pCt en dan niet, als in Suriname uit vierkant, maar uit rond hout. De uit de exportstatistiek berekende waarde van f 70 tot f 100 per m³ gezaagd hout, (zie tabel III) klopt weer min of meer met de verkoopprijs van het gezaagde hout bij de zaagmolens in Paramaribo. Dat deze bij deze verhoudingen nog klagen, dat de inkooprijs van het ongezaagde hout te hoog, en die van het gezaagde hout te laag is, is een gevolg van de zeer slechte toestand, waarin het ongezaagde hout bij de molens aankomt, van de primitieve inrichting der zagerijen en van de ongelooflijk grote houtverspilling, die in het gehele houtbedrijf in Suriname, van het moment af dat de boom wordt gekapt, optreedt.

Ook de voorhanden arbeidskrachten worden buitengewoon oneconomisch gebruikt. De daaruit voortkomende lage rendementen en de slechte betaling voor de aanwezige natuurlijke rijkdommen aan alle betrokken belanghebbenden, terwijl er tenslotte toch nog een duur en minderwaardig product wordt afgeleverd, komen duidelijk uit bij het dwarsliggerbedrijf voor de Nederlandse spoorwegen, dat in de laatste jaren in Suriname is opgebouwd.

Het Surinaamse dwarsliggerbedrijf.

Het is niet goed te begrijpen, waarom als dwarsligger thans in de eerste plaats *matakki* wordt uitgevoerd, een houtsoort, die door een vooraanstaand houtonderzoeker als *Pfeiffer* uitvoerig is onderzocht en in het geheel niet als geschikt voor dwarsliggers wordt genoemd, terwijl het als *zeer geschikt* beoordeelde *mora*, dat gemakkelijker te exploiteren zou zijn dan *matakki*, veel minder wordt uitgevoerd. Het is in elk geval toe te juichen, dat de Nederlandse Spoorwegen het Surinaamse hout niet versmaden. En, als het bedrijf geleidelijk rationeler wordt ingericht, kan hier zeker iets groeien, dat de welvaart van zowel Suriname als Nederland in belangrijke mate ten goede komt. Men zal daarvoor ter plaatse de gehele situatie degelijk en deskundig moeten onderzoeken en daarbij van alle vroeger verzamelde en opnieuw te controleren gegevens gebruik moeten maken.

Wanneer wij tegenover elkaar stellen de cijfers van de Nederlandse en de Surinaamse handelsstatistiek, dan krijgen wij het volgende overzicht (zie tabel V).

Het verschil tussen de Nederlandse en de Surinaamse cijfers kan veroorzaakt zijn doordat de Nederlandse omschrijving van het product „dwarsliggers en wisselhouten” niet geheel klopt met de Surinaamse, of omdat een zending, die in Suriname reeds op een bepaald jaar was geboekt, pas het volgende jaar in Nederland arriveerde. Er zijn, wat dit betreft, nog andere mogelijkheden denkbaar. Het verschil in waarde per stuk in Suriname (f.o.b.) en in Nederland (c.i.f.) moet in hoofdzaak veroorzaakt zijn door de kosten van de verscheping, die dan dus zouden moeten zijn: ruwweg f 16 Ned. crt minus f 6 Sur. crt of f 8,40 Ned. crt, d.i. f 7,60 Ned. crt per dwarsligger (zie tabel VI).

De Surinaamse dwarsliggers zijn op het ogenblik in Nederland duur en er kunnen aanmerkingen worden gemaakt op de kwaliteit, omdat:

1. de scheepvracht naar Nederland zeer hoog is;
2. de exploitatie in Suriname op hoogst primitieve wijze plaatsvindt, met als gevolg buitensporig grote houtverspilling en tevens ongelooflijke verspilling van menselijke arbeidskracht.

TABEL V.

	Invoer van dwarsliggers in Nederland uit Suriname.			Uitvoer van dwarsliggers uit Suriname naar Nederland.			
	aantal stuks	totale waarde in f 1.000	waarde per stuk in Ned. crt	aantal stuks	totale waarde in f 1.000	waarde per stuk in Sur. crt	
1946	11.223	188	f 16,7	1946	18.496	112	f 6,1
1947	45.289	731	„ 16,2	1947	63.687	383	„ 6,0
1948	78.078	1.166	„ 14,9	1948	63.566	326	„ 5,1

TABEL VI.

Invoer van dwarsliggers en wisselhout in Nederland^{1) 2)}.

	1946			1947			1948		
	Totaal aantal	Totale waarde in f 1.000	Gemiddelde waarde per stuk f 9,70	Totaal aantal	Totale waarde in f 1.000	Gemiddelde waarde per stuk f 14,10	Totaal aantal	Totale waarde in f 1.000	Gemiddelde waarde per stuk f 13,10
481.792	4.693		909.664	12.779		1.050.279	13.412		
waarvan uit:									
Suriname	2,3 %	188	f 16,70	5,0 %	731	f 16,20	7,4 %	1.166	f 14,90
V. S. v. N. Amerika	0,9 %	68	„ 15,60	51,0 %	7.124	„ 15,30	37,8 %	5.354	„ 13,50
Zweden	54,6 %	2.657	„ 10,10	24,0 %	2.548	„ 11,70	24,6 %	2.900	„ 11,20
Duitsland	1,9 %	109	„ 11,90	2,9 %	293	„ 11,20	18,0 %	2.174	„ 11,50
België-Luxemburg	6,4 %	90	„ 2,90	0,1 %	4	„ 3,50	—	—	—
Groot-Brittannië	29,8 %	1.400	„ 9,80	0,9 %	135	„ 16,70	—	—	—
Frankrijk	3,7 %	161	„ 9,20	1,1 %	91	„ 9,30	—	—	—
Finland	—	—	—	3,9 %	413	„ 11,60	1,3 %	159	„ 11,60
Joegoslavië	—	—	—	2,0 %	271	„ 15,20	4,1 %	642	„ 14,90
West-Afrika	—	—	—	1,0 %	185	„ 20,20	—	—	—
Chili	—	—	—	1,1 %	141	„ 14,60	3,1 %	465	„ 14,30
Brazilië	—	—	—	7,0 %	842	„ 13,20	3,5 %	511	„ 14,10
Canada	0,4 %	18	„ 9,60	—	—	—	—	—	—
Uruguay	—	—	—	—	—	—	0,2 %	33	„ 16,50

¹⁾ Berekend uit de opgave van de Maandstatistiek van de In-, Uit- en Doorvoer van Nederland, Deel I.

²⁾ Voor 1939: totaal 436.384 stuks ter waarde van ca f 1,4 mln, d.i. f 3,10 per stuk.

Zou de bewerking beter zijn, dan zou de Surinaamse dwarsligger in vele gevallen superieur, soms verre superieur, kunnen zijn aan de Europese³⁾.

De kosten van exploitatie zijn in Suriname momenteel enige malen hoger dan in Noord-Amerika, ondanks een veel lagere loonstandaard. Met dezelfde arbeiders zou, bij betere organisatie, en uiteraard na scholing, een veel grotere massa en een veel beter product zijn te verkrijgen, terwijl dan tevens de Overheid een redelijk aandeel van de opbrengst zou kunnen ontvangen, wat nu stellig niet gebeurt.

Het zou de moeite waard zijn, om door een nauwkeurige bedrijfsanalyse te doen nagaan, in hoeverre niet alleen voor de Nederlandse Spoorwegen in Suriname een goed, groot, en betrouwbaar productiecentrum van dwarsliggers zou kunnen worden opgebouwd. Ik acht dit zeer wel mogelijk. Al moet er dadelijk aan worden toegevoegd, dat zo iets niet zonder grote inspanning kan worden tot stand gebracht.

Het is zeer eigenaardig, dat er naast de export van dwarsliggers uit Suriname der laatste jaren, ook een invoer van dwarsliggers in Suriname bestaat. En wel sedert ongeveer vijftien jaar voornamelijk uit de Zuidelijke Verenigde Staten. Deze invoer vindt niet elk jaar plaats. Het betreft hier hoeveelheden van omstreeks 5.000 tot 15.000 stuks per jaar in gecreosoteerd pitch pine (Southern pine). De afmetingen van dit, doorgaans voor de spoorweg naar het binnenland bestemde, materiaal zijn kleiner dan van de Nederlandse liggers. Er gaan er omstreeks 17 op de m³, of de 1.000 kg, tegen 10 op de m³ in Nederland. De kosten, berekend uit de Surinaamse handelsstatistiek, waren: in 1936 f 2,50 per stuk; 1939 f 3,30; 1940 f 3,60; 1943 f 5,50; 1946 f 8,80; 1947 f 5,50. Het is niet gemakkelijk deze uitvoer in de Amerikaanse handelsstatistiek te traceren. In een artikel in het Meinummer 1948 van de West-Indische Gids is ten onrechte een dollarkoers van f 2,50 aangenomen, waardoor het scheen, alsof in 1936 de Amerikaanse dwarsliggers in Suriname met een negatieve vracht werden ingevoerd. De verkoopkoers van de dollar varieerde in Suriname in 1936 van f 1,57 tot f 2. Na enige geringere fluctuaties werd de koers tenslotte op 11 October 1940 gefixeerd op f 1,91½. Houdt men rekening met de telkens geldende dollarkoers, dan kan men, schattenderwijs, de kosten van transport der dwarsliggers van de Zuidelijke Staten der Verenigde Staten naar Suriname berekenen op f 0,40 à f 0,70 per dwarsligger.

Deze kosten zullen wellicht gemakkelijk met behulp van declaraties en afrekeningen van het Departement

³⁾ Er kan hier worden verwezen naar de tabel betreffende de geschiktheid van Surinaamse houtsoorten voor verschillende doeleinden, vergeleken met houtsoorten van andere herkomst, opgenomen in het weekblad „Boww“ van 30 April 1949 en het maandblad „Eldorado“ van Mei 1949.

Men treft een goede verhandeling over de werkwijzen om dwarsliggers te verkrijgen aan in het werk van Nelson C. Brown: „Timber Products and Industries“, New York, John Wiley & Sons, 7th printing, 1949. Op blz. 49 wordt een specificatie gegeven van de productiekosten van machinaal gezaagde dwarsliggers in Noord-Amerika, die per dwarsligger geleverd aan de spoorweg, uitkomt op een totaal van \$ 0,30, niet medegerekend de „stumpage“ van 5 tot 20 dollarcent per dwarsligger. De „stumpage“, of betaling voor het hout op stam, komt overeen met wat de Overheid in Suriname voor het hout zou moeten ontvangen, m.a.w. met houttributie, eventueel vermeerderd met uitvoerrecht.

van Openbare Werken en Verkeer in Suriname, en/of met behulp van de vrachttarieven van de ALCOA Steamship Company, nauwkeurig kunnen worden berekend.

De vervoerkosten van hout naar Noord-Amerika schijnen tien tot twintig maal lager dan die naar Nederland.

Met de export van het baboen-schilhout is Noord-Amerika aan Nederland voorgegaan. In 1936/1937⁴⁾ verscheepte Suriname in totaal voor omstreeks f 15.000 van dit hout naar de Verenigde Staten. De uitvoerwaarde te Paramaribo was toen slechts f 4 à f 5 per m³. Een prijs die verklaarbaar is voor hout, dat men gewoon was als drijfhout in vloten met zinkend hout, na verkoop van dat zware hout, naar zee te laten afdrijven. In de laatste jaren nam Noord-Amerika 4 à 5.000 m³ per jaar af, met een exportwaarde, nagenoeg overeenkomend met het voor Nederland bestemde materiaal, van f 22 tot f 23 per m³. De importwaarde volgens de Amerikaanse statistiek in Amerika was \$ 40 tot \$ 50 per 1.000 board feet, overeenkomend, als men met F.A.O. aanneemt, dat 1.000 board feet equivalent is met 4,53 m³, met f 17 tot f 21½ Sur. crt per m³. Aldus weer uitkomend op een negatieve vracht.

Beschouwt men de 10.070.000 kg rondhout (logs hardwood n.e.s., statistiek-nummer 4033990 van de Amerikaanse statistiek), die, naar men uit die gegevens kan berekenen, in 1947 en 1948 in de Verenigde Staten uit Suriname zijn aangekomen, als identiek met de 11.500 m³ hout met een waarde van omstreeks f 22 per m³, die in die jaren volgens de Surinaamse statistiek naar de Verenigde Staten werden afgescheept, dan komt men uit op een som voor verschepingskosten van ongeveer f 4 Sur. crt per m³.

Om deze verschepingskosten te controleren werd een vergelijking getrokken met de statistische opgaven betreffende bauxiet (Zie tabel VII).

Deze verschepingskosten Suriname-Noord-Amerika schijnen tien tot twintigmaal lager dan de verschepingskosten voor hout van Suriname naar Nederland.

Het worde herhaald: de gevolgde berekeningswijze van de transportkosten uit de officiële statistische gegevens kan tot ernstige vergissingen aanleiding geven. Maar men krijgt als buitenstaander niet gemakkelijk inzage van verschepingsdocumenten en de vrachtkosten zijn voor een houtexploitatie van het allerhoogste gewicht. Het volgen van de gebruikte methode werd derhalve de moeite waard geacht. De Overheid, in Nederland en in Suriname, kan ongetwijfeld middelen vinden om de hier gegeven indruk, met behulp van authentieke gegevens te verkrijgen van de stoomvaartmaatschappijen en van de houtverschepers en ontvangers, te controleren.

Zou het mogelijk zijn om hout van Suriname naar Nederland te verschepen tegen een vrachtprijs, die van dezelfde orde van grootte is als de vrachtprijs, tegen welke het de Amerikanen volgens voorgaande berekening mogelijk is hout en bauxiet van Suriname naar Noord-Amerika te verschepen, dan zou Suriname zeer goedkoop hout aan Nederland kunnen leveren, ook indien het niet

⁴⁾ Zie: „West-Indische Gids“ van Mei 1948.

TABEL VII.

	Export van bauxiet uit Suriname naar de Verenigde Staten (volgens de Surinaamse handelsstatistiek)			Import van bauxiet in de Verenigde Staten uit Suriname (volgens de Amerikaanse handelsstatistiek)			Transportkosten van bauxiet van Suriname naar de Verenigde Staten
	Hoeveelheid in 1.000 ton van 1.000 kg	Waarde in f 1.000 Sur. crt	Gemiddelde waarde per 1.000 kg in Sur. crt	Hoeveelheid in 1.000 long tons van 1.016 kg	Waarde in \$ 1.000	Gemiddelde waarde per 1.000 kg in \$ en Sur. crt	
1946	847	8.434	f 9,90	802	5.574	\$ 6,9 f 13,20	f 3,30 Sur. crt; f 4,60 Ned. crt
1947	1.793	17.761	f 9,90	1.651	10.907	\$ 6,5 f 12,40	f 2,50 Sur. crt; f 3,50 Ned. crt
1948	2.162	21.846	f 10,10	2.051	13.627	\$ 6,5 \$ 12,40	f 2,30 Sur. crt; f 3,20 Ned. crt

mogelijk zou blijken de exploitatiekosten door modernisering van het houtkapbedrijf sterk te verlagen. Nederland zou dan uit Suriname niet alleen luxe-hout, maar ook goedkoop bouw hout kunnen betrekken. Onderwerp van onderzoek zou dan bijvoorbeeld al dadelijk kunnen zijn, in hoeverre het zeer algemeen voorkomende mierenhout voor heipalen en voor kisthout is te gebruiken. De uitgaven, die men zich voor dergelijke vormen van research zou willen getroosten, zullen niet licht blijken zonder nut te zijn besteed.

Modernisering van het Surinaamse houtbedrijf urgent.

Het gaat hier om een belang, dat zowel voor Suriname als voor Nederland met vele miljoenen guldens moet worden begroot. En men kome niet aan met het afgezaagde en onwaarachtige bezwaar, dat er voor een groot houtbedrijf in Suriname niet voldoende arbeiders zouden zijn. Die zijn er voor hout even goed als zij er voor bauxiet blijken te zijn. Maar als men voor de bauxiet, evenals voor het hout, ook alleen of voornamelijk met handkracht wilde exploiteren, dan zou ook het bauxietbedrijf in Suriname onmogelijk zijn.

De Amerikanen, die het bauxietbedrijf in Suriname organiseerden, waren echter niet zo dwaas om het aldus te proberen. Men moet, om de in Suriname aanwezige houtvoorraden voor de wereldeconomie beschikbaar te stellen, een modern houtexploitatiebedrijf opbouwen, op analoge wijze als men dit voor het bauxietbedrijf deed. Een dergelijk houtbedrijf is, evenals een bauxietonderneming, een gecompliceerde aangelegenheid, die alleen door deskundigen tot stand kan worden gebracht.

De toepassing van moderne houtexploitatie methoden is in tropisch Afrika van revolutionaire betekenis.

De productie van de ruptractor wordt voor het houtbedrijf in Afrika per man per dag op het veertig- à vijftigvoudige van die van het handbedrijf gesteld⁵⁾. Het is te hopen, dat Suriname binnenkort ook met dergelijke cijfers voor de dag zal kunnen komen.

Triplex en gezaagd hout.

De prachtige triplexfabriek en de andere moderne houtverwerkingsinstallaties, die de laatste tijd in Suriname zijn verzezen en die met grote energie en zaakkundigheid in bedrijf worden gesteld, contrasteren wel bijzonder scherp met de primitieve of dilettantistische methoden, die men bij het houtexploitatiebedrijf kan aanschouwen.

Als eerste resultaat van deze werkzaamheden ziet men in de Surinaamse uitvoerstatistiek van 1948 verschijnen een post van 10,5 m³ triplex ter waarde van f 7.522.

Volgens welwillend door de Surinaamse Hout Maatschappij N.V. te Zaandam (Bruynzeel-concern) verschaft inlichtingen werd van Suriname verscheept:

TABEL VIII.

Per S.S.	Aankomst te Amsterdam	Triplex in m ³	Waarde in Sur. crt.
Bonaire	30-12-1948	10	f. 3.750
Hecuba	26- 2-1949	84	" 29.500
Bonaire	15- 3-1949	250	" 91.600
Baralt	30- 4-1949	223	" 84.930
Ardea	12- 5-1949	299	" 109.250
Bonaire	21- 6-1949	293	" 108.852
Gezamenlijk		1.159 m ³	f 427.882

Dit is per m³ een waarde van f 370 Sur. crt. De opgave van ongeveer de dubbele waarde per m³ door de Surinaamse statistiek wordt door het Bruynzeel-concern aan een drukfout toegeschreven.

Of de moderne houtverwerkingsinstallaties in Suriname duurzaam succes zullen hebben hangt er geheel van af, of men er in zal slagen een voldoende efficiënt houtproductie-apparaat in Suriname op te bouwen. Het is absurd om grote kapitalen in deze fabrieken te investeren en tegelijkertijd te aarzelen om het treffen van maatregelen

⁵⁾ Zie het artikel „Au sujet du débardage et de l'évacuation des grumes au Gabon" door M. Noyon in het Franse tijdschrift „Bois et Forêts de Tropiques", No 10 van 1949.

om een voldoende houttoevoer te garanderen en twijfel te wekken aan de economische exploitatiebaarheid van de Surinaamse bossen.

Om tot een goede exploitatiebaarheid der Surinaamse bossen te komen, is het noodzakelijk het onderzoek naar de bruikbaarheid voor verschillende doeleinden van het hout krachtig voort te zetten. Nederland heeft in dit opzicht door het bewonderenswaardige onderzoek van Pfeiffer een zeer goede reputatie te verliezen. Er is op dit gebied zeer goed werk verricht. Van de verkregen resultaten moet echter ook een praktisch gebruik worden gemaakt. En het onderzoek moet worden voortgezet. Nederland slaat thans, wat de outillage van dit onderzoek betreft, vergeleken met de nabuurlanden, een, wel zeer droevig figuur.

De structuur van Suriname, waarvan het grootste gedeelte met bos is bedekt, en dat, menselijkerwijs gesproken, eveneens voor verreweg het grootste gedeelte der oppervlakte nooit anders dan door die bosbegroeiing van economische betekenis zal kunnen zijn, eist een energieke terhandneming van de modernisering van de houtproductie. Het eigenbelang van Nederland en de houtbehoefte van zowel Nederland als Suriname kunnen niet anders dan deze eis met nadruk versterken.

Amsterdam.

J. W. GONGGRIJP.

AMERIKA'S SCHEEPVAARTPOLITIEK.

Ruim twee jaren geleden vermeldde de dagbladders, dat de Amerikaanse Regering een wetsontwerp had ingediend, hetwelk beoogde zowel aan Duitsland als aan Japan de beschikking te geven over een aantal Liberty-vrachtschepen op „bareboat"-basis, zodat beide landen de schepen zelf zouden kunnen bemannen en exploiteren¹⁾.

Blijkbaar heeft de hiertegen, o.a. door het American Merchant Marine Institute gevoerde, oppositie ertoe geleid, dat, tot dusver althans, aan dit voornemen geen gevolg is gegeven. Het is geen van beide landen vooralsnog toegestaan onder eigen vlag aan de grote vaart deel te nemen. Wel hebben de bezettingsautoriteiten in Duitsland de bestaande beperkingen enigszins verzacht in die zin, dat het Duitsland is toegestaan schepen tot maximum 7.000 tons met een grootste snelheid van 12 knopen te bouwen en op alle gewenste routes ook zelf te exploiteren.

In de kringen der Duitse belanghebbenden acht men deze concessie overigens onvoldoende. Men wijst er niet ten onrechte, op dat een dergelijke vaarsnelheid al toereikend moge zijn voor trampschepen, maar voor de geregelde lijnvaart waar, thans ¹⁶/₁₈ mijl gangbaar is, volstrekt onvoldoende moet worden geacht. Ook de op maximum 7.000 tons vastgestelde capaciteit komt een lonende exploitatie niet ten goede. Deze bezwaren klemmen temeer, waar vóór de oorlog rond tachtig procent der Duitse koopvaardijvloot in de geregelde lijnvaart emplooi vond.

Een verdere concessie heeft groter voldoening gewekt. Het is Duitsland namelijk toegestaan de door oorlogsgeweld tot zinken gebrachte Duitse schepen tot maximum 1.600 tons te bergen en desgewenst zelf te exploiteren. Men meent in Duitse scheepvaartkringen, dat negentig procent der bergingskosten uit de exploitatie der schepen kunnen worden gerecouvreerd.

Het spreekt vanzelf, dat deze concessies geen praktische waarde hebben voor een spoedige oplossing van het probleem, t.w. besparing der thans aan het buitenland te vergoeden vrachtkosten door exploitatie ener eigen vloot. Berging en herstel van tot zinken gebrachte en bouw van nieuwe schepen op enigszins ruime schaal verdert tijd, waarbij komt dat de bezettingsautoriteiten ten aanzien van nieuw te bouwen schepen dwingend voorschrijven, dat de bouw van een voldoende aantal schepen voor de korte

¹⁾ Zie: „Amerika's scheepvaartpolitiek" door C. Vermey in „E.-S.B." van 6 Augustus 1947. blz. 631.

vaart prioriteit dient te hebben. In feite is dus het probleem sedert de indiening van meergenoemd wetsontwerp geen stap nader tot een spoedige oplossing gebracht.

Men kan zich niet onttrekken aan de indruk dat de geneigdheid om Duitsland zowel op het stuk der scheepvaart als van de scheepsbouw meer bewegingsvrijheid te geven in bepaalde Amerikaanse kringen — met name Generaal Lucius Clay was voorstander en pleitbezorger dezer politiek — groter is dan in Engeland, waar men verholen, of meer openlijk, uiting geeft aan zijn beduchtheid, dat op deze wijze de baan opnieuw wordt vrij gemaakt voor potentiële concurrentie.

Nochtans zal men aan een redelijke oplossing van beide vraagstukken niet kunnen ontkomen, wil men aan het streven, West-Duitsland in de kortst mogelijke tijd „self-supporting” te maken, wezenlijk vorm en inhoud geven.

Het is trouwens m.i. zomin mogelijk als redelijk Duitsland blijvend van de grote vaart — en dit opgevat in brede zin — uit te sluiten, terwijl het al evenmin van wijs beleid getuigt een beslissing uit te stellen tot men door de feiten zelf gedwongen wordt datgene te doen, wat men aanvankelijk weigerde.

Er is bovendien, althans wat de scheepsbouw betreft, een duidelijk streven van Amerikaanse zijde om Japan groter bewegingsvrijheid te geven. De Japanse werven, die over het geheel niet onherstelbaar van oorlogsgeweld hebben geleden, zijn volkomen vrij schepen van elke grootte voor buitenlandse rekening te bouwen. Japan heeft hiervan een dankbaar gebruik gemaakt en boekte reeds een aantal belangrijke opdrachten voor Noorse, Deense, Amerikaanse en andere buitenlandse opdrachtgevers. Overigens heeft Japan tot dusver evenmin vrijheid voor eigen rekening schepen voor de grote vaart te bouwen.

De interne Amerikaanse scheepvaartpolitiek lijdt overigens nog maar al te vaak aan een zekere tweeslachtigheid. Werd bijvoorbeeld enkele maanden geleden met de nodige ophef in Washington bekend gemaakt: „De weg is thans gebaad voor de bouw van een 48.000 tons superliner voor de transatlantische vaart — het grootste ooit in Amerika gebouwde passagiersschip, dat na gereed komen zal kunnen wedijveren met de snelste bestaande schepen met inbegrip van de beide „Queens” der Cunard — dank zij uiteindelijke overeenstemming tussen de Maritime Commission en de United States Lines ten aanzien van de verdeling der bouwkosten, nl. \$ 42.285.784 voor rekening der Maritime Commission en \$ 28.087.216 voor rekening der United States Lines”, thans wordt melding gemaakt van nieuwe ernstige moeilijkheden. Indien de geruchten waarheid bevatten, zou dientengevolge de bouw wellicht niet doorgaan! Controller General Lindsay C. Warren heeft het Congres namelijk met nadruk gewezen op de exorbitante subsidies, voor de bouw van een dergelijk schip vereist, tevens stellend, dat de Maritime Commission met de door haar getroffen regeling buiten haar bevoegdheid is gegaan. Een soortgelijke klacht, resp. beschuldiging is geuit ten aanzien van twee reeds in aanbouw zijnde snelle schepen voor de Middellandse Zeedienst der American Export Lines en van drie eveneens in aanbouw zijnde schepen, bestemd voor de „rond-de-wereld”-dienst der American President Lines.

Interessant zijn in dit verband onderstaande aan het door de heer Warren bij het Congres ingediend rapport ontleende bijzonderheden met betrekking tot de verdeling van de bouwkosten der door beide bovengenoemde rederijen in overleg met de Maritime Commission bestelde schepen. Soortgelijke gegevens ten aanzien van de eventueel te bouwen „superliner” worden volledigheidshalve eveneens vermeld (zie tabel bovenaan rechterkolom).

Er wordt thans een onderzoek naar aanleiding der beide, overigens wel zeer laat naar voren gebrachte opmerkingen, resp. klachten ingesteld. Het lijkt, waar met de bouw der beide eerstgenoemde schepen reeds een aanvang is gemaakt, niet waarschijnlijk, dat de actie van de heer Warren, voor zover deze de bouwprogramma's der American Export en

	American Export Lines	American President Lines	United States Lines
Voor rekening der Maritime Commission.			
Subsidie	\$ 19.564.830	\$ 13.838.700	\$ 18.225.270
Vergoeding voor „national defense features”	3.352.600	600.000	24.060.514
Totaal	22.917.430	14.438.700	42.285.784
Voor rekening der rederijen. „National defense fea- tures”	23.912.570	17.574.300	26.749.730
Totaal	23.912.570	17.574.300	28.087.216

¹⁾ Het wordt billijk geacht, dat de United States Lines, die mede bij een behoorlijke vaarsnelheid belang hebben, een bescheiden bijdrage in de extra kosten voor „defense features” voor haar rekening nemen.

American President Lines betreft, alsnog effect zal sorteren. Wel is het denkbaar dat het onderzoek tot vertraging in de bouw zal leiden. Anders ligt de kwestie ten aanzien van de geprojecteerde „superliner”. Enerzijds wordt gesteld, dat bijaldien het project wordt verwezenlijkt, de toekomstige eigenaars van het voorlopig „United States” gedoopte grote transatlantische passagiersschip slechts rond veertig procent van de ruim \$ 70 miljoen bedragende bouwprijs contrubueren. Men vraagt zich af waarom de belastingbetaler zestig procent der bouwkosten van een primair voor commercieel doeleinden te bouwen schip, welks rentabiliteit onder normale verhoudingen en onder Amerikaanse vlag geenszins vaststaat, zou moeten fourneren. Anderzijds wijst men er in verband met de „special defense features” — in het onverhoopt geval van oorlog zou de „United States” als hulpkruiser dienst moeten doen — op, dat een dergelijk schip een even kostbaar als riskant doelwit voor vijandelijke actie uit de lucht en onder zee zou vormen. Hoe dit alles zij, het maakt na alle publiciteit en officiële mededelingen, dat definitief tot de bouw besloten was, een ietwat onzakelijke indruk, dat achteraf door de Controleur-Generaal critiek wordt geoefend op van meet af aan vastgestelde essentialia.

In Amerika zelf voelt men trouwens de leemten in de vigerende wetgeving op scheepvaartgebied.

De democratische vertegenwoordiger voor Virginia, Schuyler Otis Bland, tevens voorzitter van het House Committee on Merchant Marine and Fisheries, wees er in Maart jl. op, dat de voornaamste belemmering voor een waarlijk constructieve wetgeving op de scheepvaart, het kennelijk onvermogen van belanghebbenden is om hun wensen en bezwaren duidelijk te formuleren en gezamenlijk een schema te ontwerpen. „We hold hearings and every fellow sits down before us trying to get what he is interested in particularly, not what is good for the industry as a whole. I am tired of people seeking things for themselves by slugging at each other”. Men is het er in grote lijnen over eens dat de zgn. „merchant marine charter”, d.w.z. de wet van 1936, dringend herziening behoeft, maar de individuele en onderlinge wensen van werkgevers en vakverenigingen lopen vooralsnog sterk uiteen en van een homogeen plan de campagne is vooralsnog geen sprake.

Blijkens door de National Federation of American Shipping gepubliceerde gegevens bestond de Amerikaanse koopvaardijvloot in particuliere eigendom op 1 Juli jl. in totaal uit 1.193 schepen met een draagvermogen van rond 14.100.000 tons (op 1 Januari jl. 1.216 schepen metende ruim 14,2 miljoen tons), t.w. 712 vrachtschepen resp. lijnschepen met passagiersaccommodatie, metende ca 7,1 miljoen tons en 481 tankers met een totaal draagvermogen van rond 7 miljoen tons. Deze uit 1.193 schepen bestaande vloot vond als volgt emplooi:

	Vrachtschepen	Tankers
Overzeese vaart	517	170
Zgn. non-continuous territorial trade	45	5
Amerikaanse kustvaart (incl. kolenscheepen)	60	216
Amerikaanse „intercoastal trade”	25	5
Tijdelijk opgelegd	85	65

Bovendien voeren op 1 Juli jl. 344 op „bareboat”-basis

door particuliere rederijen van de Maritime Commission gehuurde schepen.

Wat deze laatste categorie betreft moet met een verdere daling van het in de vaart zijnde aantal schepen worden gerekend. Een aantal dezer schepen toch vond emplooi in de algemene vrachtaart en meer in het bijzonder op het transatlantisch traject, waarbij het vervoer van kolen naar Europa een rol speelde. In het midden van 1947, toen er in verband met de grote kolen- en graanaanvoeren bij voortduring een levendige vraag naar ruimte tot alleszins lonende vrachten bestond, vonden niet minder dan 1.000 à 1.200 Amerikaanse schepen in de algemene vrachtaart emplooi. In feite dateert deze ontwikkeling van na de oorlog. Voordien was het aantal Amerikaanse schepen in de trampvaart practisch te verwaarlozen. De, dank zij de stijgende Europese productie, scherp teruggelopen kolenuitvoer naar Europa, gevoegd bij de eveneens geringere graanaanvoer uit het Westelijk halfrond, welke tezamen de eerste stoot tot de daling op de vrachtenmarkt hebben gegeven, zijn oorzaak, dat de Amerikaanse tramp steeds meer moeite heeft de strijd vol te houden. Uiteraard spelen hier de zoveel hogere exploitatiekosten onder Amerikaanse vlag mede een rol van betekenis. Men verwacht dan ook, dat eerlang veertig procent der Amerikaanse trampschepen van het toneel zal verdwijnen, d.w.z. dat de huur dezer schepen niet zal worden gecontinueerd.

Uit de jongste gebeurtenissen blijkt overigens, dat voor toekomstige Amerikaanse concurrentie in de algemene vrachtaart — die zich waarlijk niet alleen beperkt tot het bij de Amerikaanse tramprederijen tot voor kort zo populaire transatlantische traject — niet behoeft te worden gevreesd. Weliswaar heeft een in 1947 door de U.S.M.C. ingestelde commissie in een kortgeleden uitgebracht rapport subsidiëring der algemene vrachtaart aanbevolen, maar Washington voelt er kennelijk niet voor ook de trampvaart onder Amerikaanse vlag te subsidiëren en... zonder krachtige regeringssubsidies — en vlagbevoorrechtiging in de trant van 50 pct der E.C.A.-lading onder Amerikaanse vlag — kan Amerika's koopvaardijvloot nu eenmaal niet concurreren.

Rotterdam.

C. VERMEY.

LONDON LETTER.

The holiday season is over; father goes back to his job; the children are returning unwillingly to school; the earnest student is enrolling hopefully at the evening institute, and Sir Stafford Cripps and Mr. Ernest Bevin, respectively the Chancellor of the Exchequer and the Foreign Minister, went to the United States. These two men will certainly come back with a great deal of homework in their satchels. For, unless the Americans are going to keep doling out money — and that seems unlikely — the result of the Washington talks is going to be more work and harder effort, whether it is spelt as devaluation, an intensified export drive or heavier import cuts. While these important men are playing their part on the world stage (and one wonders if it needed to be called "one of the most important missions in history"), while the world waits for a decision, which may easily be less dramatic than that anticipated, an old problem has been posed anew in this country. The problem is how far in a democratic country, pressure can legitimately be brought to bear on a Government. The rub is of course in the word „legitimately“.

The Government in the person of Mr. Harold Wilson, President of the Board of Trade, decided that profit margins on utility clothing, footwear and furnishings were to be cut. The special feature about these utility products is that the price of the raw material is controlled by Government and that each stage of manufacture must be completed within given profit limits. These limits

must take into account the less efficient producer, and give him sufficient to cover all his expenses and a return on his capital. On his part, he must produce goods of a given standard of workmanship. The time has come, says the Board of Trade, for these margins to be cut. According to some unofficial calculations, the wholesalers stand to lose about 5 per cent. of their gross profit, and the retailers between 13 and 15 per cent. of their gross profit. The wholesalers' organisation has decided to await the official review of the position after three months, but the retailers are showing no signs of any such patience. They are threatening to refuse to sell utility lines, and there are suggestions — not to be taken too seriously — that some retailers may „forget“ to put the cuts into operation on the appointed day, September 26. The retailers are looking round for means to bring pressure to bear on the Government to alter its decision. But in this instance, the decision will probably be taken on economic grounds. At least one large multiple-shop tailor has announced that it will operate the cuts forthwith, as one of the most efficient firms of its size it can afford to do so, but the small man will be hard put to it to make ends meet. He will be forced to increase the output of his assistants, a result unattainable by the Government. Of course the retailers are saying not a word about the increase in sales which has taken place since the margins were fixed.

	1947	1948
Apparel Index		
Women's and children's wear	100	118
Men's and boys' wear	100	133
Footwear	100	128
Household goods	100	107

The increases tabled above would be sufficient to restore the retailers to the position they once enjoyed. The pressure will, it seems, be halfhearted.

The action of the Government has been caused, so it is alleged, by the pressure brought by the Trade Union Congress. The T.U.C. and its constituent unions have been trying with some degree of success to hold back a flood of wage increase claims. The annual conference is to be held during the next few days, and many delegates are known to be ready to criticise past policy regarding prices and wages. Hence, the somewhat hasty measure to cut price margins. On the second point of criticism, namely wages, the Government has also acted; after delaying for perfectly good reasons, some wage claims by shop assistants, the Minister of Labour, whose sanction was necessary, signed the Orders. To keep the assistants in provision, shops waiting since last October, and then grant their request within a week of the opening of the conference, especially when they were threatening trouble there is, of course, too suspicious for most people to swallow.

The T.U.C. is, admittedly, not the Government, but its relations are such that outsiders might be forgiven for sometimes confusing the two bodies. Many members of the Government are ex-trade union officials, many of the back-benchers are still union officials in addition to their Parliamentary duties. The T.U.C. is busy supporting the Government, and they may often feel that they can advise, a retreat on a particular front in order to gain a greater victory or to avoid a larger defeat on another. How far is this pressure legitimate? That, as always, is difficult to answer, but the question raises the subject of general elections. One has to take place here fairly soon, and the party machines are running at present at a rate which would allow of a great acceleration if required. But no-one will really hazard a guess as to when an election will take place, much less to foretell at this stage what the result will be. It is generally accepted that if an election is called this autumn, every attempt will be made to shorten the period of suspense. Thus an

early election is likely to be a quick affair, and because suspense will begin to mount early next year and endure for a long time, a general election before the due date seems likely. It certainly would — party advantages apart — be preferable.

Pressure is being applied to the Government in another way. The stock market is steadily falling and the yields on all securities from gilt-edged to out-and-out-speculations, are rising. This is making the new issue market look round again after a period of slackness, during which some of the more „frothy” issues have been shelved. According to rumours, the issuing houses are preparing for a large drive to finance industry's policy of re-equipment and expansion. The timing of the commencement of this drive depends on circumstances, but if these are favourable, the start will not be long delayed. This increase in new securities will automatically depress gilt-edged prices further still, by relieving the pressure of money in the market. And this in itself will undermine any remnants of a policy of very cheap money. If it goes far enough, the rate of interest paid on Savings Certificates and other forms of National Savings might even have to go higher. And the rate demanded by building societies for mortgages might conceivably rise, despite the present denials. That would be a direct but unavoidable attack on the level of the standard of living of millions of people.

The pressures seem legitimate enough but of course, shoppers feel that the present attitude of the shop owners is unreasonable, the latter are definitely of the opinion that the shop assistants' actions are blameworthy in the extreme, and the house owner, if called upon for a higher interest payment, will be sure that the Stock Exchange is all that its worst enemies have ever called it. All this means that freedom is slowly coming back to this country and that the gospel of hard work may be more — a little more — acceptable than when we had the American loan.

September.

HENRY HAKE.

BEDRIJFSECONOMISCHE NOTITIES.

Een stem uit het bedrijfsleven. —

Het dollarexport-offensief.

Het ter beschikking van exporteurs laten van 10 pCt van hun dollaropbrengsten is misschien het meest in het oog vallende onderdeel van het Dinsdag 6 September jl. door Minister van den Brink geopende dollarexport-offensief.

Reeds sedert jaren is door het georganiseerde bedrijfsleven op een dergelijke maatregel aangedrongen, maar de bezwaren, die er tegen werden ingebracht, schenen onoverwinnelijk. Men begon er waarlijk aan te twifelen, of er nog ooit iets van zou komen, en men sprak er nauwelijks meer over.

Met des te meer belangstelling werden daarom 's Ministers plannen in dit opzicht verwelkomd. De tijd is er rijp voor, als het zelfs al niet te laat is. De ervaring heeft nu duidelijk aangetoond, wat door het bedrijfsleven steeds werd betoogd, namelijk, dat alle goedbedoelde beroepen op het bedrijfsleven om toch vooral zoveel mogelijk naar de dollargebieden te exporteren, niet voldoende effect zouden hebben. Het is nu eenmaal een feit, dat in het algemeen — bij de huidige koersverhoudingen — die export financieel minder aantrekkelijk is dan die naar valuta-zwakkere landen. Zolang door dat verschil niet een compensatie zou worden gevonden, zou van een vermeerdering van export nauwelijks sprake kunnen zijn.

De grote vraag is thans of de vrije beschikking over 10 pCt van de dollaropbrengst een voldoende aantrekkingskracht zal uitoefenen. De Minister beoogt die compensatie niet te geven door het directe voordeel van vrije verkoop der dollars, maar langs de omweg via de vrije besteding van die dollars voor aankoop van goederen of betaling van

reizen. De praktijk zal nog moeten uitwijzen in hoeverre dit een voldoende stimulans voor exportvermeerdering zal opleveren. Dat de gevestigde importeurs, die in hun dollaraankopen beperkt zijn, tegen deze import via andere kanalen bezwaar maken, is logisch, maar naarmate de Minister zich gedrongen zal zien die belangen te ontzien, ontnemt hij de kracht aan het aangeprezen middel.

Mede hierom verdient het toejuicing, dat het aanbod van de 10 pCt vrije-dollarbesteding een onderdeel vormt van een samenstel van maatregelen, die de export naar de dollargebieden kunnen bevorderen. De stroom van documentatie en voorlichting over de Amerikaanse en Canadese markten, welke hiervan het gevolg zal zijn, zal ongetwijfeld de nodige belangstelling bij de exportindustrieën wekken.

Gaarne hopen wij, dat de Regering in het belang van onze volkswelvaart in haar plannen van deze aard zal slagen. Op de medewerking van de industriële organisaties zal zij daarbij ongetwijfeld kunnen rekenen, vooral wanneer een geregeld zakelijk overleg tussen de betrokken overheidsinstanties en organisaties, zal plaatsvinden.

's-Gravenhage.

T. J. TWIJNSTRA.

INTERNATIONALE NOTITIES.

ZWEDEN EN DE DOLLAR.

Gedurende het eerste halfjaar van 1949 werd de — overigens geringe — import van Zweden uit de Verenigde Staten voor slechts ongeveer 45 pCt door de uitvoer naar dat land gedekt. Het dollartekort vormt het zwakke punt van Zwedens betalingsbalans, die, als geheel genomen, in evenwicht is. Slechts weinigen geloofden, dat de „target” van het „long term”-programma, die o.a. een exportverhoging naar de Verenigde Staten inhoudt van 13 tot 14 pCt van de totale uitvoer van 1947, zal worden bereikt. Bovendien wijzen de cijfers voor het eerste halfjaar 1949 er op, dat Zweden op andere harde-valutamarkten eveneens moeilijkheden ondervindt, volgens „The Economist” van 10 September jl., een bewijs, dat de Zweedse kosten te hoog zijn.

Er bestaat momenteel weinig twijfel, dat de appreciatie van de Kroon in Juli 1946 een vergissing was, en, zo zegt „The Economist”, „as is often the case in politics, the mistake has been thought too painful to be rectified”. Tot nu toe heeft de Regering de argumenten van Professor Ohlin, die reeds sedert de herfst van het vorig jaar voor devaluatie pleit, niet aanvaard. De industrieën hebben hun houding dienaangaande nog niet bepaald, maar enkele onafhankelijke economen zijn van mening, dat Zweden al te laat is om nog te kunnen concurreren en dat het beter ware geweest, indien Zweden direct met 14 pCt — d.w.z. tot op het niveau van vóór 1946 — had gedevalueerd, om dan later de andere Europese landen met 20 pCt te volgen. De eerste devaluatie zou weliswaar theoretisch de kosten van levensonderhoud met ca 2 pCt verhogen, doch deze verhoging zou, daar de importprijzen momenteel dalen, niet het gevoel van achteruitgang wekken. De tweede devaluatie zou slechts de kosten van de Amerikaanse invoer, die slechts een gering deel van de Zweedse markt uitmaakt, beïnvloeden. Dit zou een geruststelling moeten zijn voor de Regering, daar de vrees voor verstoring van de stabiliteit van lonen en prijzen, één van haar belangrijkste argumenten tegen devaluatie is.

TIEN GEBODEN VOOR HANDELSPOLITICI.

In „Der Volkswirt” van 9 dezer heeft Dr Hans Posse gemeend een tiental adviezen te moeten geven, welke de Duitse onderhandelaars bij het afsluiten van handelsverdragen ter harte moeten nemen. Deze tien geboden vóór handelspolitici zijn de volgende:

1. hoedt U voor ondeskundigen en betweters, die vooral in de handelspolitieke sector veel voorkomen en bedenkt,

dat slechts een jarenlange vertrouwdheid met de economische behoeften van het land iemand tot een bruikbare onderhandelaar maakt;

2. bereidt U nauwkeurig voor en houdt daarbij contact met de organisaties van het binnenlands bedrijfsleven. Toetst de te verwachten eisen van de tegenpartij in samenwerking met de vertegenwoordigers van het bedrijfsleven op hun draaglijkheid;

3. onderhandelt in het land van de tegenpartij; de moeite daarvan wordt ruimschoots beloond, daar de tegenpartij, behalve met de onderhandelingen, met zijn dagelijks werk is belast, terwijl U zich op de onderhandelingen kunt concentreren. Onderhandelt echter alleen in het buitenland, wanneer U bent verzekerd van een snelle verbinding met Uw Regering;

4. onderhandelt in kleine delegaties; dat spaart Uw zenuwen, U neemt eerder een homogene houding aan en er wordt een meer vertrouwelijke sfeer geschapen;

5. in delegaties behoren slechts officiële vertegenwoordigers; vertegenwoordigers van het bedrijfsleven zijn als deskundigen bij de interne besprekingen onontbeerlijk en moeten in bepaalde gevallen ook bij de onderhandelingen worden betrokken; hun adviezen moeten echter als uitingen van belanghebbenden worden beschouwd;

6. hij, die formuleert heeft een voorsprong; de tegenpartij moet zich aan die formulering aanpassen;

7. spreekt zo mogelijk Uw moedertaal, dat voorkomt misverstanden, terwijl U bij de vertaling der woorden van Uw tegenpartij tijd voor overleg wint;

8. probeert niet alles zelf te doen, maar kiest Uw medewerkers zo, dat U op hen kunt vertrouwen;

9. de onderhandelaar moet, evenals bij het schaakspel de bedoelingen van zijn tegenpartij kunnen aanvoelen. Een handelsverdrag zal slechts dan resultaten waarborgen wanneer beide partijen menen waar voor hun geld te hebben gekregen;

10. laat U na afloop van de onderhandelingen, waarbij U, naar eer en geweten Uw plicht hebt vervuld, niet verontnuden door afbrekende critiek; deze spruit vnl. voort uit die kringen, die, in het belang van de gehele economie, anders hebben moeten brengen.

WONINGSITUATIE EN BOUWACTIVITEIT IN BELGIË.

Het Juli/Augustusnummer van „Problemen” is gewijd aan het woning- en bouwprobleem, België's sociaal vraagstuk no 1. Hierin treft men o.a. een artikel aan van de heer E. Marechal, adviseur bij het ministerie van Economische Koördinatie, over economische en technische aspecten van de woningbouw, waaraan enkele gegevens zijn ontleend.

De tabel onderaan de blz. geeft een indruk van de *woningsituatie* over een aantal jaren. Ongeveer 65 pCt van de woonhuizen is meer dan 50 jaar oud. Hiervan werden, volgens de heer Marechal, 800.000 huizen praktisch niet verbouwd of verbeterd. Het woningprobleem in België is derhalve tweezijdig, nl. kwantitatief — het woningtekort wordt geschat op 250.000 à 300.000 woningen — en kwalitatief, waarvan het laatste geenszins het gevolg is van de oorlogsomstandigheden.

De *bouwactiviteit* was sedert 1945 hoofdzakelijk gericht op het herstel van in de oorlog beschadigde onroerende goederen. Van de vernielde of onherstelbare gebouwen — 48.228 in totaal — zouden er sedert 10 Mei 1945, blijkens de afgeleverde bouwvergunningen, ongeveer 13.700 weer

zijn opgebouwd, zodat er ongeveer 30.000 à 35.000, het equivalent van één bouwjaar, nog niet opnieuw zouden zijn opgetrokken. De statistiek van de bouwvergunningen vertoont een geleidelijke daling wat betreft de „herstelings- en verbouwingsvergunningen” en een stijging voor de nieuwbouw, zoals uit onderstaande tabel blijkt.

Alle gebouwen.

Jaar	Nieuwbouw	Herstel en verbouwing	Totaal
1945	2.031	10.855	12.916
1946	9.416	28.668	38.084
1947	12.714	23.594	36.308
1948	20.309	23.618	43.927
1949			
Jan.	1.911	1.260	3.171
Febr.	2.209	1.468	3.677
Mrt.	2.961	2.065	5.026

BOEKAANKONDIGING.

Actuele belastingoraagstukken, Rapport van de Commissie, ingesteld door het Katholiek Bureau voor Maatschappelijk en Cultureel Overleg en van het Centrum voor Staatkundige Vorming, 20 blz.

Het is gewenst, dat de particuliere onderneming in de gelegenheid is tot ruime zelffinanciering. De thans zo dringend gewenste nieuwe investeringen moeten primair worden gefinancierd door eigen middelen. Daarom dienen de fiscale lasten, die op het Nederlandse bedrijfsleven drukken, te worden verlicht.

Dit is in grote trekken de gedachtengang, die is neergelegd in de Memorie van Toelichting op het ontwerp van Wet Belastingherziening 1949, zoals dat bij de Staten-Generaal is ingediend. Na te gaan in hoeverre dit ontwerp inderdaad de zelffinanciering zal bevorderen, indien het tot wet wordt verheven; was het belangrijkste punt voor een commissie, ingesteld door het Katholiek Bureau voor Maatschappelijk en Cultureel Overleg en het Centrum voor Staatkundige Vorming, waarvan thans het rapport is gepubliceerd. Dit rapport schenkt behalve aan het wetsontwerp Belastingherziening 1949 ook aandacht aan de gelijktijdig ingediende wetsontwerpen tot wijziging van het Besluit op de Ondernemingsbelasting 1942 en op de Dividendbeperking 1949.

In het bijzonder wordt aandacht geschonken aan de voorgestelde herwaarderingsregeling, die het mogelijk zal maken de fiscale boekwaarde op 1 Januari 1948 te herwaarderden met de factor 2 voor machines en installaties die vóór 1 Januari 1942 werden aangeschaft. De commissie is van mening, dat dit nauwelijks enige verlichting voor het bedrijfsleven betekent. De boekwaarde op 1 Januari 1948 van bedrijfsmiddelen, aangeschaft vóór 1942, kan niet van noemenswaardige omvang worden geacht. 60 pCt van de bedrijven, die deelnamen aan een door de Algemene Katholieke Werkgevers Vereniging gehouden enquête, gaf op, dat hun boekwaarde op die datum minder dan 10 pCt van de aanschafwaarde bedraagt. Voorgesteld wordt om herwaarderingsmogelijk te maken van de boekwaarde per 1 Januari 1941, omdat sinds die datum de mogelijkheid van heraanwinst door de uit afschrijving vrijkomende middelen heeft ontbroken. De hierover gehouden enquête heeft uitgewezen, dat in dat geval het bedrag, dat voor herwaarderingsaanmerking zou komen 3,5 maal zo groot zou zijn, dus ca 35 pCt zou bedragen van de aanschafwaarde.

Behalve met de datum van herwaarderingsaanmerking is de commissie het niet eens met de herwaarderingsfactor 2 en met de bedrijfsmiddelen, die er in worden betrokken. Zij wenst

	1900	1910	1920	1930	1939	1945	1947
Aantal huizen met woonvertrekken	1.329.504	1.536.336	- 1.546.408	1.822.265	2.068.445	2.006.681	2.028.032
idem, 1900 = 100	100	115,55	116,31	137,06	155,58	150,93	152,54
Bevolking	6.693.548	7.423.784	7.465.732	8.092.004	8.396.276	8.344.534	8.512.195
idem, 1900 = 100	100	110,90	111,53	120,89	125,43	124,66	127,17
Aantal gezinnen	1.556.932	1.831.102	1.983.792	2.374.445	2.614.000	2.716.439	2.857.000
idem, 1900 = 100	100	117,61	127,41	152,50	167,89	174,47	183,50
Aantal gezinnen per huis	1,17	1,19	1,28	1,30	1,26	1,35	1,40

de factor minstens te stellen op 2,5 en wijst op de noodzaak ook de voorraden in de herwaardering te betrekken. Evenzeer als één correctie voor een keer nodig is voor de duurzame productiemiddelen is dit het geval voor grondstoffen, halfabrikaten en eindproducten.

Meer in het bijzonder klemt dit voor de handel, die door de voorgestelde wetswijzigingen in een nog ongunstiger positie zal komen te verkeren dan reeds het geval was. Uiteraard spelen daar de buiten de herwaardering gehouden voorraden een overwegende rol, maar bovendien wordt de onbelaste reserve krachtens de Belastingherzieningswet 1947 met terugwerkende kracht opgeheven. Voorgesteld wordt een bepaling op te nemen, waardoor aan de financieringsmoeilijkheden voor het bedrijfsleven wordt tegemoetgekomen bijv. door in de loop van 5 jaren een belastingvrije reserve te vormen uit de winst tot een bedrag maximaal gelijk aan de waarde van de voorraad op 1 Januari 1941.

Het rapport formuleert voorts bezwaren tegen de terugwerkende kracht, waarmee de onbelaste reserve 1947 wordt opgeheven, tegen de claim, die de fiscus wenst te behouden op de herwaarderingsreserve, vraagt 'opheldering over de betekenis van de thans mogelijk gemaakte vervroegde afschrijving, stelt uitbreiding voor van de termijn voor verliescompensatie en schenkt aandacht aan de heffingen bij overlijden en de regeling voor oorlogsslachtoffers. Gewezen wordt op de ongunstige uitslag van een vergelijking van verschillende punten met België.

Ten aanzien van de wijziging van het Besluit Ondernemingsbelasting 1942 wordt vooropgesteld de wenselijkheid om tot algehele afschaffing van deze belasting te komen. Tenminste moet echter de ongelijkheid van heffing al naar gelang de rechtsvorm van de onderneming verdwijnen.

Tenslotte wordt beredeneerd, dat handhaving van de dividendstop, zoals voorgesteld in het wetsontwerp Dividendbeperking 1949, overbodig is. Afschaffing zou geen reële inkomensvermeerdering voor de kapitaalbezitters betekenen.

ONTVANGEN BOEKEN EN BROCHURES.

BOEKEN.

Het Centraal Bureau. Een coöperatief krachtveld in de Nederlandse landbouw 1899-1949 door Dr J. H. van Stuijvenberg, onder auspiciën van het Nederlandsch Economisch Instituut. Rotterdam 1949, 520 blz., geb.

Geschichte des Goldes. Die Goldenen Zeitalter in ihrer kulturellen und wirtschaftlichen Bedeutung door Prof. Dr phil. Dr-Ing. Heinrich Quiring. Ferdinand Enke Verlag, Stuttgart 1948. Importeurs: Meulenhoff & Co N.V., Amsterdam, 319 blz., ingen. f 32,65.

Balance of payments yearbook 1938, 1946, 1947 Uitgegeven door het International Monetary Fund. Washington, U.S.A., 1949. 383 blz., ingen.

BROCHURES.

Deling van grond bij boerennalatenschap door Mr J. Baert. Oyerdruk uit „De Pacht”, 9de jaargang, no. 5, Mei 1949. 19 blz., ing.

Enkele opmerkingen over de grenzen der economische wetenschap. Rede, uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Groningen op 11 Juni 1949 door S. Korteweg. N.V. Noord-Hollandsche Uitgevers Mij, Amsterdam 1949, 32 blz., ing.

Industrie-Almanak voor Oost-Zeeuwsch-Vlaanderen. Mogelijkheden van industrie-vestiging. Economisch Technologisch Instituut voor Zeeland. Druk: Altorffer, Middelburg. 52 blz., ingen.

GELD- EN KAPITAALMARKT.

Nadat de geldmarkt de vorige week een verruiming te zien had gegeven, zoals gebruikelijk na een maandultimo, trad deze week een voor de eerste helft van de maand vrij ongewone verkrapping in.

Weliswaar vervalt in September veel papier, doch zulks schijnt voornamelijk plaats te vinden in de latere weken van deze maand. Banken, die in verband hiermede voor korte tijd liquide middelen behoefden, gingen er daarom toe over hun callgeld aan makelaars op te zeggen of zelf callgeld op te nemen. De callgeldrente steeg in verband hiermede tot 1½ pCt, dus tot hetzelfde peil als aan het einde der vorige maand. In verband met bovenstaande ontwikkeling was er geen sprake van een verkoopdrang van schatkistpapier. Bij geringe handel vertoonde het disconto voor verschillende termijnen zelfs enige daling t.o.v. de vorige week, September- en Octoberpapier werden afgedaan op 1½ pCt, November en Decemberpromessen werden voor 1½ pCt aangeboden. De noteringen van langerlopend papier vertoonden t.o.v. de vorige week geen verandering.

Op de aandelenmarkt leeft men nog steeds in afwachting van de resultaten der conferentië in Washington. Naarmate de tijd voortschrijdt worden de uitlatingen van Amerikaanse en Engelse zijde over de momentele devaluatiekansen steeds voorzichtiger. Ook in Nederland is dit het geval. Nadat de Minister van Financiën aan het einde van de vorige maand nog had verklaard, dat hij „niet afwijzend stond tegenover het denkbeeld van een muntcorrectie op internationale grondslag” en dat „het natuurlijk evenwicht in de waardeverhouding der valuta's nog niet is bereikt; dit natuurlijk evenwicht moet hetzij door muntcorrectie, hetzij door interne aanpassing worden bereikt”, stond hij bij zijn vertrek naar de Verenigde Staten op 9 September plotseling op het standpunt, „dat de gulden goed op weg was een harde valuta te worden”.

In sympathie hiermee legde ook de aandelenmarkt een voorzichtiger houding aan de dag. De stijging van het indexcijfer van industriële aandelen was dan ook miniem; op de laatste beursdag van de week bedroeg dit nl. 235,8 (één week tevoren 235,5). De omzetten van aandelen vertoonden een verdere inkrimping. Zij bedroegen gedurende de verslagweek f 7,5 mln (vorige week f 10,0 mln).

De dollarleningen trokken enigszins aan; wellicht houdt dit verband met het wat langzamer doordringen der devaluatieverwachtingen tot de weinig speculatief aangelegde kringen van beleggers.

Tenslotte volgt hier het gebruikelijke koerslijstje.

	2 Sept. 1949	9 Sept. 1949
A.K.U.	187½	189½
v. Berkel's Patent	124	123
Lever Bros Unilever C. v. A.	263½	258½
Philips G. b. v. A.	244½	247½
Koninklijke Petroleum	324	320½
H.A.L.	166	167½
N.S.U.	164½	165½
H.V.A.	156½	157
Deli Mij C. v. A.	143	144
Amsterdam Rubber	135	133½
Internatio	180½	179½
3 pCt Dollarlening Nederland ..	111	111 ¹⁵ / ₁₆
3½ pCt Dollarlening Philips	118	119½

DE BELGISCHE GELD- EN KAPITAALMARKT IN AUGUSTUS 1949.

Geldmarkt.

In de loop van de maand Augustus trad op de geldmarkt een aanzienlijke verruiming in. De overheidssector werd vlot gemaakt door de trimestriële overdrachten van

de Rijksfondsen voor de Maatschappelijke Zekerheid, terwijl de banken van die operaties niet de minste hinder ondervonden, hetgeen duidt op de gemakkelijke thesaurie- en liquiditeitspositie van laatstgenoemde instellingen. Het blijkt overigens, dat de bankdeposito's in de loop van Augustus opnieuw zijn gestegen. De geldomloop bij de Nationale Bank liep nochtans met nagenoeg 1 milliard frs terug, niettegenstaande het feit, dat de rekening van de Schatkist bij de circulatiebank stilaan de sporen van het begrotingstekort begint te vertonen. De portefeuille speciaal Schatkistpapier van de Nationale Bank bedroeg per 1 September inderdaad 5.695 mln frs, tegenover 4.135 mln frs begin Augustus, 2.685 mln frs begin Juni en 1.355 mln frs begin Maart. Zoals bekend, hoopt de nieuwe Regering het bestaande onevenwicht op de Rijksbegroting 1949 nog grotendeels te kunnen wegwerken.

Anderzijds lijkt de Regering Eyskens van plan de restrictieve geldpolitiek, welke sinds 1946 ononderbroken werd gevoerd, geleidelijk te temperen. Dit inzicht bestond reeds bij het vorige kabinet en kwam o.a. tot uiting ter gelegenheid van de jongste toekenningen van trekrechten door België aan zijn debiteurstaten in het kader van de O.E.E.S. Thans denkt de nieuwe Regering er aan in verband met de dalende conjunctuurbeweging de creditbeperking in het binnenland eveneens niet meer zo streng als vroeger te houden. De lezer herinnert zich, dat de twee voornaamste pijlers van die politiek waren: de hoge geldrente en de in hoofdzaak quantitative controle op de creditcreatie van de banken.

Wat tenslotte de geldpolitiek op het internationale plan betreft, vermeldde de heer Liebaert, Minister van Financiën, dat de huidige Regering het niet nodig acht de pariteit van de Belgische frank te wijzigen, zelfs niet wanneer de naburige landen wel tot een dergelijke operatie voor hun nationale munt moesten overgaan. Hij wees in dit verband op de relatieve monetaire stabiliteit in het binnenland, de gunstige evolutie van de betalingsbalans en de belangrijke goud- en deviezenvoorraad van de Nationale Bank. Er dient nochtans opgemerkt, dat de factor, die uiteindelijk zal bepalen, of de Belgische frank al dan niet zal moeten worden gedevalueerd, gelegen is in de verhouding van het Belgische tot het internationale prijspeil. Tevens kan dan de vraag worden gesteld, of het behoud van de frankpariteit in geval van devaluatie van de andere Europese munten zal overeen te brengen zijn met punt één van het economisch regeringsprogramma: de bestrijding van de werkloosheid.

Kapitaalmarkt.

Op de obligatiemarkt duurt' de langzame stijging van de koersen nu ongeveer een jaar. De invloed op het netto-rendement van de voornaamste obligatietypes kan worden opgemaakt uit onderstaande tabel.

Netto-rendementen van de voornaamste obligatietypes ¹⁾. (pCt op koersen per einde maand)

Obligatietype	Looptijd	Aug. 1948	Juli 1949	Aug. 1949
Schatkistcertificaten	5 à 10 j.	4,83	4,62	4,58
Staatsrenten	boven 10 j.	4,73	4,58	4,56
Kasbons steden	5 à 10 j.	5,07	4,97	4,92
Industriële obligaties	10 à 20 j.	6,06	5,91 ²⁾	5,81

¹⁾ Er werd rekening gehouden met eventuele terugbetalingspremiën bij de vervaldag.

²⁾ Verbeterd cijfer.

Tegen het einde van de maand Augustus werd het koersverloop van enkele reeksen Schatkistcertificaten erg onregelmatig ingevolge de bekendmaking van de voorwaarden, waartegen in de loop van October e.k. de inschrijving op een nieuwe staatslening voor het publiek zal worden opengesteld. De lening is van het type Schatkistcertificaten 4 pCt met terugbetaling volgens keuze van de houder na 5½ jaar of 10½ jaar, resp. à 100 en à 105 pCt. De uitgifteprijs bedraagt 98,5 pCt. Het bedrag

van de lening is onbepaald en de opbrengst zal worden aangewend tot financiering van de investeringsuitgaven van de Overheid. Het netto-rendement bij de uitgifte (uitgiftedisagio en terugbetalingspremie inbegrepen) belooft voor een termijn van 5½ jaar 4,34 pCt en voor een termijn van 10½ jaar 4,61 pCt. Dit komt nagenoeg overeen met het rendement van gelijkwaardig uitstaand papier, waarmede tevens is gezegd, dat de recente daling van het rendement van uitstaande leningen nu ook definitief de emissiemarkt heeft beïnvloed.

Er zij aan herinnerd, dat vorig jaar de inschrijver op de 4 pCt Schatkistcertificaten 1948 nog een netto-rendement boekte van 4,95 pCt na 5 jaar en van 5,04 pCt na 10 jaar.

Op de aandelenmarkt nam de bedrijvigheid in de loop van Augustus fel toe. Gedurende de laatste drie zittingen van de maand werden telkens meer dan 70.000 stukken verhandeld. De koersen stegen voortdurend en per einde Augustus lag het gemiddeld koerspeil 11,5 pCt hoger dan per einde Juli.

Onder de rubrieken, die het sterkst stegen, kunnen worden vermeld: steenkolenmijnen (+ 19 pCt), glasblazerijen (+ 20 pCt), bouwnijverheid (+ 18 pCt). Over het algemeen dient nochtans te worden aangestipt, dat de hausse vrij algemeen voorkwam. Het blijkt, dat de beweging in hoofdzaak werd veroorzaakt eensdeels door de totstandkoming van een C.V.P.-liberale Regering, waarvan het programma door het zakenleven gunstig werd onthaald en anderdeels door een zekere monetaire onrust, aan wier invloed haast geen enkele Westeuropese aandelenbeurs in de jongste maanden is ontsnapt (ook het goud heeft gevoelig op de niet-officiële markt te Brussel). Blijft nu af te wachten, of die hausse het begin is van een fundamentele omslag van het koersverloop, zoals door sommigen wordt beweerd. Interessant om na te gaan in hoeverre de beursstemming is veranderd, zal in elk geval de aanbieding zijn in de loop van September van een belangrijk pak nieuwe aandelen van een bekend electriciteitsbedrijf.

Brussel.

V. VAN ROMPUY.

STATISTIEKEN.

NATIONALE BANK VAN ZWITSERLAND. (Voornaamste posten in miljoenen francs).

Data	Metaalvoorraad	Ruiterwissels	Disconto's en voorschotten	Effecten	Biljetten in omloop	Andere crediten
31 Dec. 1946	4.949,9	158,0	238,7	52,7	4.090,7	1.163,7
23 Aug. 1949	6.227,8	311,4	112,5	39,7	4.191,9	2.039,9
31 Aug. 1949	6.236,5	327,5	108,1	39,7	4.313,3	1.941,0
7 Sept. 1949	6.280,6	296,2	106,2	39,7	4.257,5	2.001,8

BANK VAN ENGELAND.

(Voornaamste posten in miljoenen ponden).

Data	Metaalvoorraad	Govt debts and Govt securities	Fiduciary issue	Biljetten in circulatie	Biljetten in Banking Dept	Gouden en Zilveren munten
25 Dec. '46	0,2	1.449,1	1.450	1.428,2	22,1	4,9
17 Aug. '49	0,2	1.349,3	1.350	1.291,0	59,2	4,9
24 Aug. '49	0,2	1.349,3	1.350	1.280,2	70,1	5,1
31 Aug. '49	0,2	1.349,3	1.350	1.274,9	75,3	5,1

Data	Govt securities	Other securities		Deposits			
		Disc. and advances	Securities	Totaal	Public accounts	H.M. Treasury Special account	Banken
25 Dec. '46	311,8	13,6	15,8	340,5	10,3	—	278,9
17 Aug. '49	349,3	10,7	26,0	431,7	12,6	41,7	287,9
24 Aug. '49	343,9	12,8	22,9	436,3	13,1	41,7	291,7
31 Aug. '49	320,6	10,4	33,5	426,4	15,9	41,7	277,6

NATIONALE BANK VAN BELGIË.
(Voornaamste posten in miljoenen francs).

Data	Goud-voorraad	Vorderingen o. h. buitenland, i. v. m. betalingsacc.	Tegoe op het buitenland	Handelpapier op België en overheidseffecten	Voorschotten op overheidsfondsen	Deel- en pasmunt
16 Sept. 1948	28.136	11.042	427	9.986	303	414
4 Aug. 1949	31.669	12.572	1.672	10.230	300	335
14 Aug. 1949	31.590	12.152	1.514	9.820	215	320
18 Aug. 1949	31.500	12.685	1.596	8.586	335	375
25 Aug. 1949	31.449	12.750	1.556	8.315	221	372
1 Sept. 1949	31.319	12.767	1.786	9.709	213	365

Data	Overheidsfondsen	Totaal activa	Rekening courant saldi			
			Bankbiljetten in omloop	Schatkist	Buitenlandse banken	Totaal
16 Sept. 1948	657	91.729	81.568	22	2.425	6.251
4 Aug. 1949	915	97.150	86.985	711	2.372	6.711
11 Aug. 1949	915	95.463	86.553	408	1.597	5.450
18 Aug. 1949	915	94.947	86.026	483	1.632	5.377
25 Aug. 1949	915	94.586	85.830	400	1.763	5.425
1 Sept. 1949	915	96.280	87.267	405	1.677	5.456

ZWEDSE RIKSBANK.
(Voornaamste posten in miljoenen kronen).

Data	Metaal		Staatsfondsen		Saldi buitenland	Fondsen ter beschikking der staats-schuld	Promessen staats-schuld
	Goud	Over-waarde goud	Eigen	Vreemd			
31 Dec. 1946	839	532	1.544	504	284	94	182
15 Aug. 1949	156	99	3.082	420	242	—	120
23 Aug. 1949	156	99	3.278	440	243	—	120
31 Aug. 1949	156	99	3.204	459	227	—	120

Data	Biljetten in circulatie	Deposito's					Regularisatie-rekening	
		Direct opvraagbaar				45 dagen		Buitenlandse banken
		Totaal	Staat	Banken	45 dagen			
31 Dec. 1946	2.877	875	706	84	230	174	9	
15 Aug. 1949	2.822	969	627	264	275	176	9	
23 Aug. 1949	2.800	1.187	647	460	275	181	9	
31 Aug. 1949	2.980	943	563	311	277	180	9	

DE NEDERLANDSCHE BANK.
(Voornaamste posten in duizenden guldens).

Data	Munt en munt-materiaal	Papier op het buitenland	Tegoe bij corr. resp. in het buitenland en buitenlandse betaalmiddelen	Voorschotten in rek. crt. (incl. bel.)	Bankbiljetten in omloop
30 Dec. '46	700.876	4.434.786	200.816	153.109	2.744.151
1 Aug. '49	447.436	240.733	119.014	148.459	3.043.409
8 Aug. '49	434.468	259.878	179.291	142.847	3.006.945
15 Aug. '49	434.612	266.554	186.330	141.036	2.988.891
22 Aug. '49	434.755	283.841	177.380	141.212	2.981.098
29 Aug. '49	434.847	299.378	171.364	155.570	3.029.009
5 Sept. '49	435.033	312.354	191.891	157.211	3.030.575
12 Sept. '49	435.175	321.112	157.940	144.796	2.994.327

Data	Saldi in rekening courant					
	's Rijks Schatkist	's Rijks Schatkist bijzondere rekening	Geblok-keerde saldi	Saldi van banken in Nederland	Vrije saldi van vreemde circui. banken	Andere vrije saldi
30 Dec. '46						
1 Aug. '49	395.129	243.086	2.460	60.094	430.138	374.385
8 Aug. '49	447.325	272.727	2.449	33.788	407.409	320.946
15 Aug. '49	448.823	288.961	2.516	44.317	415.177	320.605
22 Aug. '49	434.922	288.961	2.475	55.564	419.690	336.433
29 Aug. '49	434.770	296.710	2.354	27.874	425.292	330.306
5 Sept. '49	377.790	296.710	2.348	35.740	441.733	338.617
12 Sept. '49	388.955	296.710	2.335	30.720	448.207	372.027

DE NEDERLANDSCHE BANK.
Verkorte balans op 12 September 1949.

Activa.	
Wissels, promessen en schuldbrieven in disconto	Hoofdbank f — Bijbank „ — Agentsch. „ —
Wissels, schatkistpapier en schuldbraven, door de Bank gekocht (art 15, onder 4°, van de Bankwet 1948)	—
Schatkistpapier, door de Bank overgenomen van de Staat der Nederlanden ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947	1.800.000.000,—
Voorschotten in rek. crt op onderpand (incl. beleningen)	Hoofdbank f 139.332.678,61 Bijbank „ 945.709,01 Agentsch. „ 4.517.765,70
Op effecten enz.	f 144.796.153,32
Op goederen en celen	143.933.646,22
	862.507,10
Voorschotten aan het Rijk (art. 20 van de Bankwet 1948)	—
Boekvordering op de Staat der Nederlanden ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947	1.500.000.000,—
Munt en muntmateriaal	—
Gouden munt en gouden muntmateriaal	f 425.956.982,84
Zilveren munt enz.	9.217.860,35
Papier op het buitenland	f 321.111.650,—
Tegoe bij correspondenten in het buitenland	154.946.919,14
Buitenlandse betaalmiddelen	2.993.233,81
Vorderingen in guldens op vreemde circulatie-banken en soortgelijke instellingen	268.206.848,35
Belegging van kapitaal, reserves, pensioen-fonds en voorzieningsfonds	120.591.357,05
Gebouwen en inventaris	2.000.000,—
Diverse rekeningen	147.579.742,11
	f 4.897.400.747,97

Passiva.	
Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	15.333.335,71
Bijzondere reserves	61.674.999,18
Pensioenfonds	22.708.829,11
Voorzieningsfonds personeel in tijdelijke dienst	1.499.667,79
Bankbiljetten in omloop (oude uitgiften)	74.823.090,—
Bankbiljetten in omloop (nieuwe uitgifte)	2.994.326.660,—
Bankassigaties in omloop	41.188,90
Rekening courant saldo's	—
's Rijks Schatkist	f 388.954.897,22
's Rijks Schatkist 'bijzondere rekening	296.710.254,62
Geblokkeerde saldo's	2.335.473,32
Saldo's van banken in Nederland	30.720.201,81
Vrije saldo's van vreemde circulatiebanken en soortgelijke instellingen	448.207.214,60
Andere vrije saldo's	372.027.344,89
Crediteuren in vreemde geldsoort	1.538.955.386,96
Diverse rekeningen	7.473.630,26
	160.563.960,06
	f 4.897.400.747,97

1) Waarvan schatkistpapier rechtstreeks door de Bank in disconto genomen f —
2) Waarvan aan Indonesië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad no. 99) 34.259.225,—
Circulatie der door de Bank namens de Staat in het verkeer gebrachte muntbiljetten 34.152.473,50

FEDERAL RESERVE BANKS.
(Voornaamste posten in miljoenen dollars).

Data	Metaalvoorraad		Other cash	U.S. Govt securities
	Totaal	Goudcertificaten		
31 Dec. 1946	18.381	17.587	268	23.350
18 Aug. 1949	23.360	22.790	297	18.226
25 Aug. 1949	23.357	22.790	298	17.803
1 Sept. 1949	23.362	22.797	292	17.524

Data	F.R.-biljetten in circulatie	Deposito's		
		Totaal	Govt	Member-banks
31 Dec. 1946	24.945	17.353	393	16.139
18 Aug. 1949	23.277	18.509	444	17.096
25 Aug. 1949	23.220	17.943	485	16.509
1 Sept. 1949	23.273	18.036	610	16.512

MAANDCIJFERS.

GECOMBINEERDE MAANDSTAAT VAN DE VIER NEDERLANDSE GROTE BANKEN EN VAN HET NEDERLANDSE BEDRIJF VAN DE NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ.

(In miljoenen guldens)	Nederl. Banken		Nederl. Banken en Ned. Handel-Mij.	
	30 Juni 1949	31 Juli 1949	30 Juni 1949	31 Juli 1949
Activa:				
Kas, kassiers en daggeldleningen	60	77	82	102
Ned. schatkistpapier	2108	2058	2632	2581
	2168	2135	2714	2683
Ander overheidspapier	46	46	120	98
Wissels	3	7	3	9
Bankiers in binnen- en buitenland	99	104	125	129
Prolong. en voorsch. tegen effecten	38	36	49	47
	186	193	297	283
Debiteuren	444	457	531	552
Effecten en syndicaten	16	15	22	20
Deelnemingen (incl. voorschotten)	28	28	39	39
	488	500	592	611
Gebouwen	9	9	16	16
Diverse rekeningen	—	—	—	—
Bezede bestemmingsreserven	1	1	1	1
	2852	2838	3620	3594
Passiva:				
Crediteuren	2298	2278	2896	2865
Wissels	2	1	2	1
Deposito's op termijn	243	240	330	325
Kassiers en genom. daggeld.	9	14	9	14
Diverse rekeningen	61	66	74	80
Bestemmingsreserven	1	1	1	1
	2614	2600	3312	3286
Aandelenkapitaal	160	160	211	211
Reserve	78	78	97	97
	2852	2838	3620	3594

INDEXCIJFERS VAN GROOTHANDELSPRIJZEN
IN NEDERLAND ^{1) 2)}

Juli '38-Juni '39 = 100	1946	1947	1948	Apr. 1949	Mei 1949	Juni 1949
Voedingsmiddelen:						
plantaardige	209	230	228	229	230	231
dierlijke	191	199	233	256	248	233
totaal	200	214	231	243	240	233
Grondstoffen:						
houtw. buitenlands	463	631	567	552	517	517
chem. producten	272	342	376	390	389	389
textielwaren	258	284	283	281	285	289
leder	224	243	304	543	543	543
metaalwaren	261	294	306	314	312	312
papierwaren	332	474	524	402	397	375
hulpstoffen	170	201	216	263	263	263
totaal	282	328	342	369	367	367
Afgewerkte producten:						
glas, aardewerk, enz.	238	256	269	282	282	282
houtwaren	349	390	382	379	374	374
chem. producten	328	318	325	361	356	355
textielwaren	315	344	360	368	372	379
lederwaren	292	321	330	366	370	383
papierwaren	283	303	347	362	362	362
gef. fabr. voed. midd.	211	223	225	235	234	234
metaalwaren	248	263	270	271	272	272
totaal	261	276	283	294	294	296
Algem. indexcijfer	251	271	281	295	294	294

¹⁾ Bron: „Statistisch Bulletin van het C.B.S.“

²⁾ De wegingscoëfficiënten zijn vastgesteld overeenkomstig de verhoudingen in 1941.

DE KOLENPOSITIE VAN NEDERLAND ¹⁾.
(in 1.000 kg)

Maand	Productie Limburgse mijnen	Verzonden voor binnenlandse behoefte	Invoer
Totaal 1946	8.313.827	6.387.903	2.666.502
Totaal 1947	10.104.345	7.778.585	3.577.564
Totaal 1948	11.032.326	8.059.287	3.435.269
Jan. 1949	936.174	700.888	247.336
Febr. 1949	892.448	672.959	312.522
Mrt 1949	1.026.228	770.668	379.660
Apr. 1949	925.207	696.263	322.031
Mei 1949	960.900	711.611	444.423
Juni 1949	943.625	709.832	352.281

¹⁾ Bron: „Statistisch Bulletin van het C.B.S.“

Loonhoogte en
werkgelegenheid

door

Dr H. J. Witteveen

Prijs f 6,—*

(Prijs voor donateurs en leden van het Ned. Econ. Instituut f 4,50)

Verkrijgbaar in de boekhandel en bij de uitgever:

De Erven F. Bohn N.V. - Haarlem

ADVERTEER
IN
DIT BLAD

AMSTERDAMSCHЕ BANK N.V. - INCASSO-BANK N.V.

MAANDSTAAT PER 31 AUGUSTUS 1949

ACTIEF

Kassa, Kassiers en Daggeldleningen	31.148.189,61
Nederlands schatkistpapier	783.333.900,00
Ander overheidspapier	20.269.269,60
Wissels	5.101.068,81
Bankiers in binnen- en buitenland	40.898.313,12
Effecten en syndicaten	3.941.352,44
Prolongatiën en voorschotten tegen Effecten	20.548.145,49
Debiteuren	218.469.521,86
Deelnemingen	16.081.933,93
Gebouwen	6.000.000,00
Totaal	f1.145.791.694,86

PASSIEF

Kapitaal	f 70.010.000,00
Reserve	33.500.000,00
Bouwreserve	6.000.000,00
Deposito's op termijn	81.127.473,66
Crediteuren	918.339.191,21
Kassiers en genomen daggeldleningen	1.260.610,06
Geaccepteerde wissels	105.847,17
Diverse rekeningen	35.448.572,76
Totaal	f1.145.791.694,86

Alle Communicatie-apparatuur op het gebied van

Radio - Lijntelefonie - Automatische telefonie

Vacatures

De Commissie van Deelhebbers in de
„LEVENSVZERKERING - MAATSCHAPPIJ”
opgericht in 1863 door het N. O. G.”
roept sollicitanten op naar de betrekking van

DIRECTEUR
dier Maatschappij. Academisch op-
geleiden (wiskundige richting) ge-
nieten de voorkeur.

B. Sollicitaties met vermelding van bijzonderheden en
aanbevelingen alleen schriftelijk, binnen 14 dagen na
plaatsing dezer annonce, te richten tot de Secretaris
van bovengenoemde Commissie, de Heer Mr. E. Land,
Singel 544/6 te Amsterdam-C.

Beschikbare krachten

JONG JURIST

zoekt plaatsing in het bedrijfsleven, bij voorkeur bank-
bedrijf. Br. onder no. ESB 1508, bureau van dit blad,
Postbus 42, Schiedam.

ALL-ROUND ZAKENMAN

met 20 jaar binnen- en buitenlandse commerciële, ad-
ministratieve en organisatorische ervaring zoekt, bij
gebrek aan promotiekansen in huidige functie, werk-
kring in vennootschap met buitenlandse relaties; liefst
daar waar mogelijkheid bestaat direct of later in di-
rectie opgenomen te worden, of althans soortgelijke
topfunctie. Brieven van geïnteresseerden worden
gaarne verwacht onder no. ESB 1509, bur. v. d. blad,
Postbus 42, Schiedam.

ACCOUNTANT N.I.V.A.

oud 35 jaar, met ruime en gevarieerde ervaring,
secretaris van middelgroot bedrijf, wenst van
werkkring te veranderen en zoekt een hem pas-
sende functie; ook in buitenland.

Br. onder no. ESB 1511, bur. v. d. bl., Post-
bus 42, Schiedam.

Annonces voor het volgend nummer

dienen uiterlijk Maandag 19 Sept. a.s. in het bezit te
zijn van de administratie, Lange Haven 141, Schiedam.

DE TWENTSCHE BANK N.V.

MAANDSTAAT OP 31 AUGUSTUS 1949

Kas, Kassiers en Daggeldleningen	f 15.927.911,66
Nederlands Schatkistpapier	„ 517.851.557,82
Ander Overheidspapier	„ 10.125.321,49
Wissels	„ 1.737.716,07
Bankiers in Binnen- en Buitenland	„ 20.279.864,45
Effecten en Syndicaten	„ 1.689.116,19
Prolongatiën en Voorschotten tegen Effecten	„ 11.368.079,99
Debiteuren	„ 124.341.749,90
Deelnemingen (incl. Voorschotten)	„ 10.234.656,22
Gebouwen	„ 3.500.000,—
Belegde Reserve voor Verleende Pensioenen	„ 854.740,01
	f 717.910.713,80

Kapitaal	f 44.800.000,—
Reserve	„ 15.000.000,—
Bouwreserve	„ 3.000.000,—
Deposito's op Termijn	„ 77.469.375,69
Crediteuren	„ 563.718.371,91
Kassiers en Genomen Daggeldleningen	„ 108.106,50
Overlopende Saldi en Andere Rekeningen	„ 12.960.119,69
Reserve voor Verleende Pensioenen	„ 854.740,01
	f 717.910.713,80

Economisch - Statistische Berichten

Adres voor Nederland: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W.).

Telefoon Redactie en Administratie 38040. Giro 8408.

Bankiers: R. Mees en Zonen, Rotterdam.

Redactie-adres voor België: Seminarie voor Gespecialiseerde Eko-
nomie, 14, Universiteitstraat, Gent.

Abonnementen: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W.).

Bankiers: Banque de Commerce, Brussel.

Abonnementsprijs, franco per post, voor Nederland f 26,— per jaar;
voor België/Luxemburg Belg. francs 465 per jaar, te voldoen door
storting bij de Banque de Commerce te Brussel of op haar Belgische
postgirorekening no 260.34.

Overzeese gebiedsdelen (per zeepost) f 26,—, overige landen f 28,—
per jaar.

Abonnementen kunnen ingaan met elk nummer en slechts worden
beëindigd per ultimo van het kalenderjaar.

Aangetekende stukken in Nederland aan het Bijkantoor Westzee-
dijk, Rotterdam (W.).

ADVERTENTIES.

Alle correspondentie betreffende advertenties te richten aan de
Firma H. A. M. Roelants, Lange Haven 141, Schiedam (Telefoon
69300, loestel 6). Advertentie-tarief f 0,40 per mm. Contract-tarieven
op aanvraag. Rubrieken „Vacatures” en „Beschikbare krachten”
f 0,60 per mm (dubbele kolom). De administratie behoudt zich het recht
voor om advertenties zonder opgaaf van redenen te weigeren.